

*Sugjeruar per auditimin e pasqyrave financiare te entiteteve te vogla e te mesme
bazuar ne zbatimin proporcional te SNA-ve*

Tirane, Janar 2014

Paraqitur nga
Hysen Cela,
Kledi Kodra
Rezarta Kocollari

Në vitin 2013 Instituti i Eksperteve Kontabël të Autorizuar të Shqipërisë (IEKA), u angazhua për përmirësimin e cilësisë së auditimit të cilës, në kushtet e krizës globale financiare, merr një rëndësi të dorës së parë. Raportimi financiar cilësor dhe i besueshëm, varet shumë nga integriteti i secilës prej hallkave të zinxhirit që furnizon (jep informacione) raportimin financiar dhe nuk mund të shikohet i shkëputur nga cilësia e auditimit. Auditimi i jashtëm ka një rol të rëndësishëm mbështetës për raportimin financiar cilësor, si në lidhje me besueshmërinë dhe zhvillimin e tregjeve të kapitalit, ashtu edhe për ecurinë e zhvillimin e sektorit publik e atij jo-publik. Ai është një pjesë e rëndësishme infrastrukturës rregullatore dhe mbikëqyrëse dhe në këtë mënyrë, një aktivitet i rëndësishëm me interes publik.

Në funksion të mirëzbatimit, krahas perkthimit dhe publikimit të Standardeve Ndërkombëtare të qartësuar të Auditimit (SNA) dhe të Manualit për zbatimin e tyre në rastin e SME-ve, IEKA është angazhuar edhe në një proces tërësor që përfshin trajnimin e audituesve dhe vecanerisht, përgatitjen e instrumenteve të standardizuara të thjeshtezuar të zbatimit dhe të monitorimit të tyre. Në kushtet e vendit tonë, ku shumica e entiteteve që i nënshtrohen auditimit të pasqyrave financiare janë të vogla e të mesme, zbatimi i SNA-ve në proporcion me madhësinë dhe kompleksitetin e entiteteve merr rëndësi të dorës së parë. Për këtë qëllim, për disa muaj rresht u punua për të hartuar këtë guide (manual) të standardizuar të procedurave të punës audituese, të cilat janë dhënë në kontekstin e një entiteti standard, të cilat natyrisht do të modifikohen në varësi të kompleksitetit, përvojës së gjithsecilit dhe faktorëve të tjerë të mjedisit të biznesit të entiteteve.

Pas një procesi rishikimi dhe konsultimi me të interesuarit, kjo guide u plotësua me të gjithë dokumentet (template) që do të ndihmojnë audituesit në përpunimin e mëtejshëm të kërkesave të standardizimit të auditimit, duke krijuar në këtë mënyrë, një strukturë të thjeshtezuar të dosjes së auditimit, e cila do të zbatohet duke filluar me auditimet e pasqyrave financiare që mbyllen me datën 31.12.2013.

Megjithatë, zbatimi i këtij dokumenti të standardizuar, i cili synon të uniformizojë praktikën e auditimit në vendin tonë, kërkon:

- Njohjen e plotë të kërkesave të SNA-ve dhe tranimin për zbatimin e tyre.
- Identifikimin e burimeve të rrezikut, dhe jo thjesht e vetëm efektet e rreziqeve.
- Dhenien e kohës së duhur për të patur një planifikim efektiv.
- Njohjen e mjedisit të kontrollit të brendshëm të entitetit.
- Përmirësimin e procedurave dhe komunikimin e vazhdueshëm me palët brenda e jashtë entitetit.

Është shumë e rëndësishme që audituesit **të njohin mirë dhe të zbatojnë kërkesat e SNA-ve**. Firmat e vogla dhe të mesme të auditimit (ose sic quhen ndryshe – Praktikantët e vogla e të mesme (SMP-të)), kanë nevojë të shpenzojnë shumë kohë për të studiuar dhe përvetësuar kërkesat e SNA-ve.

Njohuritë e mangëta ose jo të plota për SNA-të do të çojnë në përdorim jo eficient të kohës dhe të burimeve, pasi duke mos u orientuar në objektiva të qarta sic kërkohet nga SNA-të,

audituesit do të përfshiheshin në kryerjen në mënyrë jo eficiente të shumë pune të panevojshme. Mungesa e njohurive lidhur me kërkesat e SNA-ve mund të çojë në:

- Shndërrimin e të gjithë fazës së vlerësimit të rrezikut të auditimit në një shtojcë të punës thelbësore të auditimit, në kohën kur përpjekjet e auditimit duhet të përdoren me efektivitet dhe të përqendrohen në zonat ku ka një rrezik më të madh të anomalive materiale në pasqyrat financiare.
- Shndërrimin padrejtësisht, të një auditimi të thjeshtë në një veprimtari komplekse dhe që konsumon shumë kohë, sidomos kur përpjekjet përqendrohen në plotësimin formularëve standarde të auditimit, të cilët mund të jenë edhe të panevojshëm, dhe të listave të kontrollit, në vend që të përdoret gjykimi profesional për të bërë një shkallëzim të punës sipas madhësisë dhe kompleksitetit të entitetit që auditohet dhe shkallës së rreziqeve shoqëruese.

Njohja dhe kuptimi i kërkesave të SNA-ve merr rëndësi të madhe për ndërtimin e një baze mbështetëse të nevojshme për hartimin dhe zbatimin e një metode efektive të auditimit, e cila e ndihmon audituesin t'i përgjigjet në mënyrë specifike çështjeve që dalin nga zbatimi i kërkesave të standardeve të auditimit.

Ekspertet kontabël (audituesit) duhet të identifikojnë jo thjesht efektet e rreziqeve por edhe burimet e rrezikut. Identifikimin e rreziqeve zakonisht, audituesit e fillojnë me leximin e pasqyrave financiare. Megjithatë, kjo mund të shërbejë për të identifikuar efektin e rreziqeve që janë të njëjta për shumicën e entiteteve, të tilla si vlerësimi i inventarit, plotësia e shitjeve, saktësia e çmuarjeve kontabël, etj., kjo metodë mund të mos jetë në gjendje arrijë të identifikojë plotësisht rreziqe më të mëdha dhe më të përhapura të cilat janë më specifike për entitetet e biznesit.

Për këtë arsye, është mirë që identifikimi i rreziqeve të nisë me identifikimin e burimeve të rrezikut dhe me pas, eksperti kontabël të bëjë lidhjen e këtyre burimeve të rrezikut me efektet e mundshme të tyre në pasqyrat financiare. Për shembull, një burim i rrezikut mund të jetë një rënie e kërkesës për produktet e entitetit. Po kështu, një paraqitje e gabuar (me efekt) në pasqyrat financiare, mund të jetë edhe vlerësimi jo i saktë i inventarit. Megjithatë, do të ishte gabim që audituesi të mjaftohej e të ndalej vetëm tek kjo paraqitje, pasi ai duhet të mendojë edhe për ekzistencën e anomalive tjera të mundshme që rrjedhin nga ky burim rreziku. Nga ana tjetër, rënia në volumin e shitjeve mund të bëjë që një menaxher të mos marrë shpërblime (bonuse) për shkak të mos plotësimit të objektivave të të ardhurave apo mund të tregojë për çështje të tjera që lidhen me shkeljet e marrëveshjeve dhe për shqetësime të tjera. Në fakt ajo që në sipërfaqe, duket si një rrezik i drejtpërdrejtë i biznesit mund t'i japë individëve mundësinë apo nxitjen për të kryer një mashtrim - (rasti i administratorit të shitjeve i cili nuk largohet nga puna edhe pse merr një bonus të reduktuar ose nuk merr fare bonuse).

Sipas SNA 315, identifikimi i rrezikut duhet të vijë nga të kuptuarit që audituesi ka për entitetin në tërësi dhe jo vetëm nga leximi i pasqyrave financiare të entitetit. Kjo kërkon që të merren në konsideratë burimet e rrezikut, të cilat sigurohen nga njohja dhe të kuptuarit e veprimtarisë së entitetit dhe të mjedisit të tij, siç janë:

Harta e burimeve të rreziqeve të mundshme të gabimit/mashtimit në Pasqyrat Financiare		Rreziqet që lidhen me objektivat dhe strategjitëe entitetit
	Faktorët e rrezikut të jashtëm	
	Faktoret e rrezikut te vetvetishëm (varen nga natyra e entitetit)	
	Mungesa e kontrolleve te brendëshme të përshtatshme	
		Rreziqet e identifikuar nga perdorimi i indikatorëve të performancës të sektorit të ekonomisë

Krahas me marrjen e informacionit në lidhje me çdo fushë, duhet të gjendet kohë edhe për të identifikuar burimet e mundshme të rrezikut. Më tej, duhet të vlerësohen anomalitë në pasqyrat financiare (duke përfshirë edhe ato që mund të lindin për shkak të mashtimit). Shumë nga burimet e rrezikut të identifikuar në këtë mënyrë, ka të ngjarë që nga natyra e tyre të jenë të përhapura (pasi ato nuk është se mund të lidhen me pohime të veçanta) dhe ky fakt do të ndihmojë në vlerësimin e rreziqeve në nivel të pasqyrave financiare.

Identifikimi i efekteve të rrezikut siguron gjithashtu, informacione që mund të përdoren për të zhvilluar rekomandime konstruktive në ato zona që entiteti duhet t'i mbajë mirë parasysh.

Audituesi duhet t'i kushtojë kohën e duhur planifikimit efektiv të auditimit, pasi “ai që dështon në planifikim, në të vërtetë planifikon të dështojë”

Nga shumë SMP është provuar se për çdo orë të shpenzuar në mënyrë efektive në planifikim, kursehen deri nëpesë orë punë në realizimin e planit të auditimit. Planifikimi efektiv i auditimit bën dallimin midis një auditimi cilësor e brenda buxhetit dhe një auditimi me cilësi të dobët e me tejkalim të buxhetit.

Planifikimi efektiv kërkon të mbahen mirë parasysh dy përbërësit kyç të tijqë janë:

- Koha e mjaftueshme për ortakun e angazhimit dhe stafin kryesor. Kjo nuk do të thotë të kryhen takime e mbledhje pa fund të grupit të auditimit brenda zyrës. Në angazhimet shumë të vogla, planifikimi mund të arrihet përmes diskutimeve të shkurtra në fillim të angazhimit si edhe gjatë kryerjes së auditimit.
- Gatishmëria për të marrë vendime të rëndësishme bazuar në gjykimin e duhur profesional.

Planifikimi efektiv duhet të përfshijë:

- Informimin e grupit të auditimit mbi entitetin, mbi ndryshimet që kanë ndodhur në të në krahasim me vitin e kaluar, dhe përndikimet e mundshme të këtyre ndryshimeve.
- Adresimin e mangësive të auditimit, të identifikuar në angazhimet e viteve të mëparshme.

- Marrjen e sigurisë që stafi / personeli e kupton plotësisht se çfarë duhet të bëjë dhe pse duhet.

Pra, gjatë sesionit të planifikimit duhet të diskutohen këto çështje kryesore:

Cila është veprimtaria e entitetit? Kush janë drejtuesit kryesorë ? Cilat janë rreziqet kryesore ?	Cfarë ndryshimesh kanë ndodhur këtë vit? A ka faktorë rreziku tëauditimit të rinj që duhen trajtuar?	Si mund të ndodhëmashttrimi? Merren parasysh, mundësitë, presionet dhe motivet. Zhvillohen skenarë të rrezikut të mashtrimit
	Diskutimet me grupin e auditimit	
Cili nivel i materialitetit duhet të përdoret? Identifikohen përdoruesit e PF dhe nevojat e tyre	Cili është reagimi ynë ndaj rreziqeve? (duke përdorur gjykimin) ku kërkohet të bëhet më shume punë?/me pak punë?	Si mund të trajtohet rreziku i mashtrimit? Cilat janë ndryshimet që do të bëhen strategjisë së auditimit? Kush bën çfarë? Pse? dhe Kur? Çfare dokumentimi kërkohet? Si mund të realizohen komunikimet me grupin?

Përveç kësaj, personeli (anëtarët e grupit të auditimit) duhet të inkurajohen për të identifikuar ato fusha ku procedurat e auditimit duken të tepruara, krahasuar me rrezikun e anomalive që duhen adresuar në të vërtetë. Për shembull, nëse një numër tepricash llogarish janë jo-materiale, a do të ishte e nevojshme të kryhej një listë e gjatë e procedurave të auditimit standarde, të cilat mund të jenë më të zbatueshmenë rastin e një tepricë llogarie shumë më të madhe?

Diskutimet gjatë planifikimit duhet të shërbejnë për të ndërgjegjësuar çdo anëtar të personelit për nevojën dhe qëllimin e dokumentacionit që duhet të sigurohet për të realizuar punën. Orë të panumërta mund të humbasin kur stafi përpiqet të plotësojë formularë apo dokumente të cilat ai nuk i kupton dhe as që e di pse duhen.

Element i rëndësishëm për të realizuar një auditim cilësor është njohja dhe kuptimi i mjedisit të kontrollit të entitetit. Audituesi duhet të vlerësojë nëse janë identifikuar kontrollet që lidhen me mjedisin e kontrollit, të cilat zakonisht referohen si “kontrolle të përhapura ose të kudo-ndodhura”. Këto kontrolle janë mjaft të ndryshme nga kontrollet e transaksioneve, pasi merren me çështje të tilla si integriteti dhe etika, qeverisja e korporatave, kompetenca e punonjësve, qëndrimet e drejtimit kundrejt kontrolleve, parandalimi i mashtrimit, menaxhimi i rrezikut, dhe monitorimi i kontrollit.

Tabela më poshtë ilustron një mënyrë të shikimit të kontrolleve të përhapur dhe atyre të transaksioneve.

Rreziqet e vetvetishme	Te perhapur	OBJEKTIVAT E ENTITETIT Pasqyrat Financiare & Pohimet				Te perhapur	KONTROLLET
		Qeverisja					
		Lidershipi/Drejtimi					
	Specifike	Sistemet e Informacionit				Specifike	
		Te ardhurat	Blerjet	Listpagesat	Te tjera		
		TRANSAKSIONET					

Kontrollet më të rëndësishme në entitetet e çdo madhësie janë ato që gjenden në mjedisin e kontrollit. Shpeshherë kjonë literaturë është referuar me shprehjen e vendosjes së “tonit në krye”, çka nënkupton vlerat e entitetit dhe angazhimin e drejtimit për të drejtuar me kompetencë dhe etikë. Nëse toni në krye është i mirë, atëherë pronari menaxher i një entiteti të vogël mund të ushtrojë kontroll efektiv mbi transaksionet të cilat përndryshe në entitetet e mëdha mund të bëhen përmes ndarjes së detajuar të detyrave midis personelit. Megjithatë, nëse toni në krye është i dobët, atëherë është e lehtë të ndodhin anashkalime të kontrollit madje mund të anashkalojnë edhe atokontrolle që mund të jenë shumë të mira në lidhje me përpunimin e transaksioneve të tilla si blerjet dhe shitjet.

Auditimi i pasqyrave financiare është një proces dinamik - ai ka nevojë të përmirësohet vazhdimisht dhe rezultatet e tij duhet të komunikohen në mënyrën e duhur

Zhvillimi i një metode auditimi efektive kërkon që audituesi të kryejë një volum të madh procedurash për të dokumentuar punën (në vitin e parë) dhe pastaj atij i duhet të aktualizojë dokumentacionin ekzistues (në masën e mundshme) me ndryshimet që kanë ndodhur në vitet e mëpasshme. Dokumentacioni në vitin e parë duhet t’ju japë mundësinë audituesve që në vitet e mëvonshme të balancojnë të kuptuarit e tyre për entitetin dhe të fokusojnë vëmendjen në tendencat e sektorëve të rinj, në ndryshimet e rëndësishme operacionale, në rreziqet e reja të vetvetishme dhe kontrollet e brendshme të rishikuara. Në qoftë se ndryshimet janë minimale, atëherë po kaq minimal do të jetë edhe dokumentimi shtesë. Arritja e përmirësimeve të vazhdueshme kërkon marrjen në konsideratë të praktikave ekzistuese në të gjitha mbledhjet që grupi bën për planifikimin.

Komunikimi i mirë dhe në vazhdimësi midis drejtimit dhe audituesit, dhe personave të ngarkuar me qeverisjen (duke ruajtur pavarësinë dhe objektivitetin e audituesit) është i rëndësishëm për të shmangur keqkuptimet dhe për të zhvilluar marrëdhënie konstruktive të punës.

Të nderuar auditues (EKR)

Për të mbrojtur interesin publik dhe nderin e reputacionin e këtij profesioni, ju duhet të realizoni angazhime cilësore të auditimit dhe të dhënies së sigurisë dhe për ta bërë këtë ju duhet të:

- Gjeni kohë për të studiuar SNA-të. Përvetësojini mirë dhe familjarizohuni me kerkesat e tyre.
- Identifikoni burimet e rreziqeve specifike për entitetin, dhe pastaj identifikoni efektet e tyre mbi pasqyrat financiare.
- Përdoreni me efektivitet kohën që ju duhet për të planifikuar, pasi në këtë mënyrë Ju mund të kurseni orëtë tëra në kryerjen e punës audituese. Përdorni gjykimin profesional për të përqëndruar përpjekjet e auditimit atje ku është më shumë e nevojshme.
- Njihni dhe kuptoni mire mjedisin e kontrollit të entitetit.
- Vendosni si synim vetes tuajpërmirësimin e vazhdueshëm të auditimit. Këtu përfshihet dokumentimi i evidencës së auditimit në vitin e parë, me qëllim që ajo të mund të aktualizohet lehtë në vitet e mëvonshme, si edhe konsideroni çdo vit mënyrën se si mund të përmirësohet efikasiteti i auditimit.
- Sigurohuni që drejtimi është plotësisht i informuar për atë çfarë është një auditim dhe për të krijuar kanale të qartë dhe konstruktive të komunikimit, të cilat do të ndihmojnë që auditimi të kryhet normalisht.

Kjo guide (manual), do të shërbejë me se miri për tre qëllime bazë:

- në radhë të parë do të ndihmojë në trainimin dhe edukimin e EKR-ve,
- në radhë të dytë në standardizimin e procesit të auditimit dhe
- në radhë të tretë në mbrojtjen e interesit publik dhe vecanerisht në mbrojtjen e interesave tëvetë EKR-ve. (pasi në çdo rast, mbrojtja më e mirë është zbatimi i duhur i standardeve dhe procedurave).

Hartimi i kësaj guide, i këtij manuali vjen në kohën e duhur, pasi ai do të shërbejë si hapi i parë drejt automatizimit të këtij procesi në një të ardhme jo të largët.

Permbajtja

Planifikimi i auditimit te pasqyrave financiare	11
1. Pranimi angazhimit i ose vazhdimi i marredhenieve me klientin dhe kontrata	11
2. Sigurimi i Pavarësisë së grupit të angazhimit	12
3. Pavarësia e firmës se auditimit	12
4. Materialiteti	12
5. Njohja e entiteti dhe operacioneve te tij, perditesimi i njoihjes së entitetit dhe mjedisit te tij.....	12
6. Njohja, kuptuesmeria dhe vleresimi i komponenteve te kontrollit te brendshem te entitetit	15
7. Procedurat analitike te vleresimit te rrezikut	16
8. Vleresimi i rreziqeve	19
9. Grupi i angazhimit	23
10. Strategjia audituese dhe metoda/qasja e auditimit– Tabela e rreziqeve dhe strategjië (referoju ilustrimit)	23
11. Plani i auditimit - Procedurat thelbesore	24
Përgjigja (reagimi) i Audituesit - Testimi ne detaje (thelbesore)	27
1. Përgjigja ne nivel entiteti	27
2. Përgjigja ne nivel zerash te pasqyrave financiare	28
Mjetet monetare dhe ekuivalentët e tyre	28
Llogarite e arketueshme	30
Inventari	33
Parapagimet	42
Aktivet afatgjata materiale	42
Llogaritë e pagueshme.....	44
Provizione, interesa të përlogaritur dhe detyrime të tjera.....	46
Borxhi afatshkurtër dhe afatgjatë	48
Kapitali aksionar	50
Te ardhurat.....	50
Kosto e shitjeve	51
Amortizimi.....	53
Shpenzimet operative.....	53
Pagat	55
Shpenzime interesi	55
Të ardhurat/shpenzimet jo-operative.....	56
Procedurat rreth fundit te periudhës	57
1. Pasqyra e rrjedhës së parasë (Cash-flow).....	57
2. Pasqyrat financiare.....	57
Te tjera aspekte	60
Lidhja me TI	60
Tepriçat e çeljes.....	60
Perfundimi i procesit te auditimit	62

Ky udhëzues u përgatit mbi bazën e disa supozimeve kryesore. Procedurat e parashtruara në këtë udhëzues si të kërkuara, kanë parasysh një biznes të mesëm që përfshihet në tregtinë e mallrave. Rrjedhimisht, ky manual mund të rezultojë i pamjaftueshëm për një entitet të një industrie të ndryshme. Sidoqoftë, është përgjegjësi e EKR-ve që të sigurohen se kërkesat e SNA-ve janë përmbushur në kushtet dhe rrethanat specifike të klienteve të tyre.

Sipas “SNA 200 – Objektivat dhe parimet e përgjithshme që rregullojnë auditimin e pasqyrave financiare”, audituesi planifikon dhe kryen auditimin me qëllimin që të reduktojë rrezikun e auditimit në një nivel të pranueshëm me objektivin që të shprehë një opinion për faktin nëse pasqyrat financiare japin ose jo një pamje të vertete dhe të drejte. Qëllimi i një auditimi të pasqyrave financiare është të rritë shkallën e besimit në pasqyrat financiare të përdoruesve të synuar. Kjo është arritur përmes shprehjes nga audituesi të një opinionimi për faktin nëse pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, sipas kuadrit të zbatueshëm të raportimit financiar.

Rrjedhimisht, nëse për një EKR nuk është e mundur që të arrihet të ulë rrezikun e auditimit në një nivel të pranueshëm, atëherë ai EKR nuk duhet të marrë përsipër angazhimin. Nëse gjatë janë të larta që të lëshohet një opinion i papërshtatshëm dhe dikush t’ju ndjeke penalisht për të, mund të jete me mirë që auditimi të mos merret përsiper. Sigurisht që secili prej nesh ben një analize të tillë në momentin e pranimit të angazhimit.

Sikurse në tashme e dimë, rreziku i vetvetishëm dhe ai i kontrollit janë jashtë fuqisë (kontrollit) të audituesit. Keto janë rreziqe integrale të klientit për të cilat audituesi nuk ben dot asgjë.

Megjithatë, audituesi mundte përpiqet të influencojë rrezikun e mos-zbulimit, mbi të cilin ai ka kontroll. Konsiderohet që ka kontroll pasi, sa me shume pune audituese të behet aq me i vogël do të ishte rreziku i mos-zbulimit, megjithëse ky i fundit asnjëherë nuk behet zero për shkak të kufizimeve të natyrshme të procesit të auditimit.

Në kete manual (guide) kemi përdorur analizën e rreziqeve si vijon:

Rreziku i vetvetishemx	Rreziku i kontrollit(x)	Rreziku i moszbulimit	=	Rreziku i auditimit
I larte	I larte	I ulet	=	I pranueshem
I ulet	I larte	mesatar	=	I pranueshem

Analiza e mësipërme bazohet në supozimin që audituesi nuk e ka të mundur të bazohet në kontrole dhe si rrjedhojë, do të kryejë procedura thelbesore në mënyrë të zgjeruar.

Mbeshteta në kontrole në rastin e një shoqërie tregtare të vogël apo të mesme është shumë e vështirë, për shkak të përfshirjes së fortë në administrim të administratoreve/ pronareve të saj. Në këto raste ka probleme me ndarjen e detyrave, dokumentimin e kontrolleve, etj. Rastet e mjediseve me nivel kontrolli inekzistent bëjnë që rreziqet të mund të mos kufizohen vetëm në ndonjë pohim dhe të na bëjnë të reflektojmë nëse është e mundur të auditohen pasqyrat financiare. Me fjale të tjera, rreziku i kontrollit do të jete aq i larte sa të mos jete e mundur të reduktohet rreziku i auditimit në një nivel të pranueshëm.

Nje supozim tjetër i rëndësishëm ne hartimin e manualit eshte edhe analiza e sistemeve te teknologjisë se informacionit te klientit. Ne rastin tone, klienti përdor nje sistem te thjeshte (alpha, financa 5, bilance,dhe programe te tjera kompjuterike, etj) ku shefja e financës zotëron te drejta administratori ne software dhe ka mundësi te beje ndryshime pa lene gjurme ne sistem. Si rrjedhoje, janë planifikuar procedura shtese per te evituar mungesën e besueshmërisë ne sistemet e teknologjise se Insformacionit (TI).

Procedurat e sugjeruar	Procedura e kryer / Komenti/ Referenca
<p>Planifikimi i auditimit te pasqyrave financiare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pranimi angazhimit i ose vazhdimi i marrredhenieve me klientin dhe kontrata • • Bazuar në karakteristikat e entitetit qe kërkon të auditojë pasqyrat financiare – vlerëso nëse ky është udhëzuesi i duhur që mund të përdoret për auditimin. • Merr parasysh vleresimin përpranimin e angazhimit ose vazhdimin e marrredhenieve me klientin kur auditimi përsëritet. Vlerëso nëse procedurat e përcaktuara dhe konkluzionet e arritura jane te pershtatshme (Referoju SNA 220.12). Ploteso dhe vlerëso pyetësorin e Pranimit të angazhimit dhe Vazhdimit të marrëdhënieve me klientin (Anex 1). • Vlerëso nëse jane te pranishme parakushtet per nje auditim (SNA 210.6). • Duke u bazuar në rezultatet e procesit te pranimit të angazhimit ose vazhdimit te marrredhenieve me klientin (SNA 315.7): • Vlerëso nese informacioni i marre nga procesi i pranimit ose vazhdimit te marrredhenieve me klientin eshte i pershtatshem per identifikimin e rreziqeve te anomalise materiale. • Vlerëso nese ka kërkesa të tjera shtesë që ndihmojnë per te bere te mundur auditimin e klientit (ose filialeve te tij). • Përcakto kushtet e angazhimit te auditimit dhe kerko që ato të pranohen nga drejtimi apo nga personat e ngarkuar me qeverisjen (PNQ) (SNA 210.9). • Ne rastin e auditimeve që përsëriten vlereso nese rrethanat e kerkojne qe te rishikohen kushtet e angazhimit te auditimit dhe nese eshte e nevojshme qe entitetit t'i kujtohen edhe nje here kushtet ekzistuese te angazhimit te auditimit (SNA 210.13) ose, nese ka, justifikime te arsyeshme per nje ndryshim ne kushtet e angazhimit (SNA 210.14). 	

<ul style="list-style-type: none"> • Harto nje leter angazhimi ose një kontratë apo ndonjë formë tjetër të pershtatshme te shkruar ku vendosen pergjegjësitate dhe detyrimet e palëve - të audituesit dhe të klientit (SNA 210.10).	
<p>1. Sigurimi i Pavarësisë së grupit të angazhimit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vlerëso nëse është identifikuar ndonjë çeshtje qe cenon pavarësinë e grupit te angazhimit (p.sh. përfshirja në shërbime të mëparshme) si rrjedhojë e kryerjes së procedurave të Pranimit të angazhimit ose të Vazhdimit te angazhimit dhe ndermer veprimet e duhura. • Merr masat e nevojshme për të verifikuar që anëtarët e grupit të angazhimit (duke përfshirë edhe punonjësit/specialistët dhe ekspertet e brendshem) janë të pavarur nga klienti qe do te auditohet. • Së bashku me ortakun/partnerin e angazhimit verifiko dhe vlerëso qe çdo aspekt që mund të ketë lidhje me ndonjë anëtar të grupit të angazhimit që mund të paraqesë një kërcënim dhe rrezik, është trajtuar siç duhet sipas Kodit te etikës te IEKAs/ IFAC-ut.	
<p>2. Pavarësia e firmës se auditimit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifiko ato çeshtje që mund të rrezikojnë ose mund të perceptohen si të rrezikshme për pavarësinë ose objektivitetin e firmës së auditimit. • Formo nje konkluzion ne lidhje me pajtueshmerine me kërkesat e pavaresise qe zbatohen për angazhimin e auditimit (SNA 220.11).	
<p>3. Materialiteti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llogarit materialitetin sipas kërkesave te SNA-ve, si dhe udhëzimeve specifike te IEKA. (Anex 2) Referoju edhe shembujve standard te trajtuar gjate seancave te kualifikimit te vijueshëm te EKR-ve.	
<p>4. Njohja e entiteti dhe operacioneve te tij, perditesimi i njohjes së entitetit dhe mjedisit te tij</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dokumento njohjen e entitetit dhe te operacioneve të tij me qëllim që të identifikohen dhe vlerësohen	

<p>rreziqet e anomalisë materiale (SNA 315.11 (a)-(e)). Për këtë qëllim identifikoj dhe dokumentoj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sektorin e ekonomisë ku entiteti zhvillon aktivitetin e tij, • Kuadrin rregullator dhe faktorët e tjerë të jashtëm, • Kuadrin e zbatueshëm të raportimit financiar. • Natyrën e entitetit • Politikat kontabël që entiteti ka zgjedhur dhe zbatuar, së bashku me arsyet për ndryshime në to kur ka ndryshime • Objektivat dhe strategjitë e entitetit dhe rreziqet përkatëse të veprimtarisë • Matjen dhe rishikimin e performancës financiare të entitetit <ul style="list-style-type: none"> • Në rastet kur audituesi ka kryer për klientin e auditimit edhe angazhime të tjera, vlerëso nëse nëse informacioni i marrë është i pershtatshëm për identifikimin e rreziqeve të anomalisë materiale (SNA 315.8). • Çështje të rëndësishme të vlerësuara në bazë të informacionit të marrë nga angazhimet e tjera janë:<ul style="list-style-type: none"> • Faktorë të pazakontë operacionalë • Përfshirja e drejtimit në kontrollet e brendshme • Besueshmëria e gjykimeve dhe vlerësimeve të drejtimit • Presionet ndaj drejtimit • Zonat me rrezik të lartë dhe ato me rrezik të ulët • Çështje të tjera të ngritura gjatë auditimit • Historiku i gabimeve në zona të caktuara • Politika ose metoda kontabël problematike • Të tjera çështje që gjykohen të përshtatshme • Procedurat që duhen kryer dhe dokumentuar<ul style="list-style-type: none"> • Rishikoj procesverbalet e mbledhjeve të aksionerëve, drejtuesve dhe organeve të tjera mbikqyrëse për të identifikuar çështje me rëndësi për auditimin. • Rishikoj listën e kontratave dhe marrëveshjeve të rëndësishme të reja ose të ndryshuara për të identifikuar rreziqet e anomalisë materiale. • Pyet drejtimin lidhur me vlerësimin e rrezikut që pasqyrat financiare mund të kenë anomali materiale për shkak të mashtrimit, përfshirë natyrën, shtrirjen dhe frekuencën e këtyre vlerësimeve (SNA 240.17, SNA 315.6(a)).	
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Pyet drejtimin lidhur me: (SNA 240.17, SNA 315.6(a)).<ul style="list-style-type: none"> • Vlerësimin e tij për rrezikun që pasqyrat financiare mund të kenë anomali materiale për shkak të mashtimit, përfshirë natyrën, shtrirjen dhe frekuencën e këtyre vlerësimeve. • Proceset që ka zbatuadrejtimi per te identifikuar dhe per t’iu përgjigjur rreziqeve të mashtimit në entitet, përfshirë edhe ndonje rrezik të vecante mashtrimi që drejtimi kaidentifikuar ose per te cilat ai eshte vene ne dijeni, ose klasa transaksionesh, teprica llogarie,ose informacione te dhena, për të cilat ka te ngjare te ekzistojë rreziku i mashtrimit. • Komunikimet që ai ka patur me PNQ, ne qofte se ka, lidhur me proceset e zbatuara prej tij, per te identifikuar dhe per t’iu pergjigjur rrezikut te mashtrimit ne entitet. (annex 3) • Komunikimet që ai ka venodosur (nëse ka të tilla) me punonjesit lidhur me pikepamjet e tij mbi praktikat e biznesit dhe sjelljen etike. • Nëse ai ka dijeni për ndonjë mashtrim aktual, mashtrim të supozuar ose të dyshuar që ndikon mbi vetëentitetindhe pasqyrat e tij financiare. • Per ato entitete (klientë të auditimit) të cilat kane funksionin e auditimit të brendshëm, pyet personelin e auditimit të brendshem per te percaktuar nese ai ka dijeni per ndonje mashtrim aktual, te dyshuar ose të supozuar qe ndikon te entiteti dhe merr pikepamjet e tij per rreziqet e mashtrimit (SNA 240.19). • Kur pergjigjet kane mosperputhje, investigo dhe analizo mosperputhjet (SNA 240.14).	
--	--

5. Njohja, kuptueshmeria dhe vleresimi i komponenteve te kontrollit te brendshem te entitetit (SNA 315.12 – 24)

- Mjedisi i kontrollit
  - Vlereso nese anet e forta në elementët e mjedisit të kontrollit së bashku krijojnë një bazë të përshtatshme për elementet e tjerë perberes të kontrollit të brendshëm, dhe nëse këto elemente të tjerë nuk janë dobesuar nga mangësitë ne mjedisin e kontrollit.
- Vlerësimi i rrezikut
- Shqyrto dhe vlerëso mënyrën se se si vepron entiteti per te:
  - Identifikuar rreziqet e veprimtarise qe kane te bejne me arritjen e objektivave te raportimit financiar;
  - Cmuar rendesine e rreziqeve
  - Vlerësuar mundësinë e ndodhjes së tyre;dhe
  - Vendosur lidhur me veprimet qe duhen bere per trajtimin e ketyre rreziqeve.
- Sistemi i Informacionit dhe komunikimi
- Njihu me:
  - Sistemin e informacionit, se bashku me proceset perkatese te veprimtarise, qe kane te bejne me raportimin financiar.
  - Menyren se si entiteti i komunikon rolet dhe përgjegjësitë e raportimit financiar dhe çeshtjet e rëndësishme qe kane te bejne me raportimin financiar.
- Monitorimi i kontrolleve
- Njihu me (dhe vlerëso):
  - Aktivitetet monitoruese te entitetit në vazhdimësi
  - Aspektet e vecanta të vlerësimeve /monitorimeve të entitetit
  - Mënyrën se si entiteti kontrollon raportimin e mangesive dhe ndjekjen e tyre (veprimet rregulluese)
  - Besueshmërinë e informacionit të përdorur në aktivitetet monitoruese.

6. Procedurat analitike te vleresimit te rrezikut

- Kryej procedurat analitike të vlerësimit të rrezikut për të siguruar nje baze të përshtatshme per identifikimin dhe vlerësimin e rreziqeve te anomalisë materiale (SNA 315.6(b)), (SNA 240.22). (Anex 3 – tabela e rreziqeve)
- Vlereso besueshmerine informacionit te marre nga entiteti bazuar përdorimin e kësaj procedure.

Shpjegim

Për qëllime të SNA-ve, termi “procedura analitike” nënkupton vlerësimet e informacionit financiar nëpërmjet analizave karasuese te marrëdhënieve të besueshme ndermjet informacionit financiar dhe atijjo-financiar.

Procedurat analitike përfshijnë gjithashtu, investigime te atilla qe jane te nevojshme per luhatjet apo marrëdhëniet që nuk janë në koherencë me informacionin tjeter ose që ndryshojne nga vlerat e pritura me një shumë të konsiderueshme (SNA 520.4).

- Procedurat analitike përfshijnë krahasimin midis informacionit financiar të entitetit dhe, për shembull: (SNA 520.A1):
  - Informacionit krahasues te periudhave paraardhese.
  - Rezultateve te pritshme te entitetit, si psh. buxheteve,ose pritshmërive/parashikimeve te llogaritura nga audituesi, te tilla si cmuarja për amortizimin.
  - Informacioneve nga sektore te jashtem, p.sh krahasimi i raporteve te tille si shitjet ndaj llogarive të arkëtueshme me mesatare te sektorit ose me entitete te tjera te nje madhësie të krahasueshme brenda te njejtis sektor.
- Procedurat analitike gjithashtu përfshijnë vleresimin e marrëdhënieve, për shembull (SNA 520.A2):
  - Midis elementëve të informacionit financiar që do te pritej në përputhje me një model të parashikueshëm mbeshtetur në eksperiencën e entitetit, te tilla si përqindjet e marzheve bruto.
  - Ndërmjet informacionit financiar dhe informacioneve jo-financiare te

rendesishme, te tilla si shpenzimet per pagandaj numrit te punonjësve.

- Per te kryer procedurat analitike, mund te perdoren metoda te ndryshme. Këto metoda variojnë qe nga kryerja e krahasimeve të thjeshta, deri ne kryerjen e analizave te nderlikuara, te cilat realizohen duke perdorur teknika statistikore të avancuara. Procedurat analitike mund të perdoren ne nivel te kombinuar apo te elementit individual te informacionit te pasqyrave financiare të konsoliduara (SNA 520.A3).
- Berja e një parashikimi të pavarur nuk do të thotë se ky parashikim do te bazohet plotësisht në informacion të marre nga jashte kompanisë. Për entitetet shumë të vogla, ky lloj informacioni shpesh mund të jetë i vështirë për tu siguruar dhe gjithashtu kërkimi duke u bazuar ne burime të jashtme mund të jetë jo produktiv.
- Prandaj audituesi duhet te perqendrohet në ceshtjet kryesore të informacionit të jashtëm, të nevojshëm për të kryer rishikimin e duhur analitik për aspektet kryesore të pasqyrave financiare, për shembull, informacioni për cmimet e shitjes mesatare të sektorit të ekonomisë (industrisë) për produktet e entitetit.
- Për entitete të vogla dhe më pak komplekse mund të jetë shpesh e përshtatshme, sipas kohëzgjatjes gjate te ciles duhet te kryhet auditimi, të kombinohen vlerësimi i rrezikut dhe përfundimet e arritura nga procesi i rishikimit analitik. Megjithatë, qëllimi i ndryshëm dhe përfundimet e ndryshme konsiderohen dhe dokumentohen në mënyrë te vecante për cdo lloj procedure analitike.

• Mund të ndodhe që disa anomali individuale të rëndësishme të shpjegohengjate kryerjes sëauditimit, ndonëse pasqyrat financiare në teresi ose tendencat duken të pazakonta (p.sh. performanca e entitetit nuk përputhet me nivelet mesatare të sektorit të ekonomisë (industrisë)). Në këto raste, pasqyrat financiare mund të përmbajnë klasifikime të gabuara apo probleme të tjera, ose pasqyrat financiare mund të jenë korrekte, por struktura jo e zakonshme mund të sinjalizojë për një problem themelor të biznesit.	

7. Vleresimi i rreziqeve

- Rreziku i anomalisë materiale për shkak të mashtrimit - SNA 240, 315.
  - Rreziku qe lidhet me anashkalimin e kontrolleve nga drejtimi është një rrezik i pranishem në çdo angazhim (SNA 240.31). Vendos rrezikun ne tabelën e rreziqeve dhe strategjisë audituese. (Anex 3)
  - Kur identifikon dhe vlerëson rreziqet e anomalisë materiale për shkak të mashtrimit bazuar nesupozimin se ka rreziqe te mashtrimit ne njohjen e te ardhurave,vlereso se cfare lloj te ardhurash,transaksione te ardhurash apo pohime shkaktojne keto rreziqe(SNA 240.26)dhe përgatit planin e auditimit që të reflektojë vlerësimin e rrezikut (shih gjithashtu SNA 240.47). Vendos rrezikun ne tabelën e rreziqeve dhe strategjisë audituese. (Annex7)
- Rreziku i anomalisë materiale për shkak të gabimit - SNA 315 *
  - Konfirmo përgatitjen e tabelës se rreziqeve dhe tëstrategjisë audituese ku identifikohen dhe vleresohen rreziqet e anomalisë materiale:
    - Ne nivel të pasqyrave financiare (SNA 315.25(a), SNA 315.26(b)) ose në nivel pohimi për klasat e transaksioneve, tepricat e llogarive dhe per informacionet e dhena (SNA 315.25(b) , SNA 315.26(c)). (anex 3 – tabela me pohimet e pasqyrave financiare)
    - Vlereso rrezikune vetvetishëm, duke marrë në konsideratë natyrën e rrezikut (SNA 315.26(c)), mundësinë e anomalisë dhe madhësinë e anomalisë së mundshme (SNA 315.26(d)).

Për të gjitha rreziqet e anomalisë materiale përcakto nivelin e Evidencës së Planifikuar të Pavarur si I ulët, Mesatar, I lartë për të reflektuar strategjinë e planifikuar të auditimit për rrezikun e vecantë.

<ul style="list-style-type: none"> • Vijimësia (SNA 570)<ul style="list-style-type: none"> ○ Merr ne konsidate nëse ka ngjarje apo kushte që hedhin dyshime te rendesishme mbi aftësinë e entitetit për të vazhduar në vijimësi. Merr informacion dhe vlereso nëse drejtimi ka kryer e një vlerësim paraprak për këtë qëllim (SNA 570.10). ○ Cmo/vleresopërfundimet e e drejtimit lidhur meaftësinë e entitetit për të vazhduar në vijimësi (SNA 570.12), duke perdorur për këtë vlerësimi të njejtën periudhë që ka përdorur drejtimi i entitetitnë pajtim me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar ose krahasimin bëje me kërkesat e legjislacionit apotërregulloreve të zbatueshme (SNA 570.13), dhe merr ne konsiderate te gjithë informacion e duhur per te cilin je vënë ne dijeni (SNA 570.14). ○ Ne qofte se drejtimi nuk pranon ta beje ose ta shtrije vleresimin e tij kur kjo i kerkohet nga ana juaj si auditues,merr ne konsiderate pasojat qe një gjë e tillë mund të ketë në opinionin tuaj (SNA 570.22). • Ligjet dhe Rregulloret (SNA 250)<ul style="list-style-type: none"> ○ Merr njohuri te përgjithshme per kuadrin e zbatueshem ligjor dhe rregulator që zbatonentiteti dhe për sektorin ekonomik në të cilin ai vepron, si edhe për mënyrën se si entiteti zbaton kete kuader (SNA 250.12). • Marrëdhëniet dhe transaksionet me palët e lidhura (SNA 550)<ul style="list-style-type: none"> ○ Sigurohu të marrësh një njohje e një kuptim të përgjithshëm të marrëdhënieve dhe transaksioneve me palët e lidhura si më poshtë: ○ Ju si Auditues duhet te pyesni drejtimin ne lidhje me (SNA 550.13):<ul style="list-style-type: none"> ○ Identitetin e palëve të lidhura përfshirë ndryshimet në këto palë krahasuar me periudhën ee mëparshme ○ Natyrën e marrëdhënieve ndërmjet entitetit dhe palëve të lidhura; dhe ○ Nëse entiteti eshte angazhuar ne ndonje transaksion me këto palë te lidhura gjatë	
---	--

<p>periudhës, dhe ne qofte se po, për llojin dhe qëllimin e transaksioneve.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ju si auditues duhet te merrni njohuri per kontrollet (nëse ka te tilla) që ka vendosur drejtimi per të (SNA 550.14):<ul style="list-style-type: none"> ○ identifikuar, njohur, kontabilizuar dhe raportuar marrëdhëniet dhe transaksionet me palët e lidhura në përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar; ○ autorizuar dhe miratuar transaksionet dhe marreveshtjet e rëndësishme me palët e lidhura; ○ autorizuar dhe miratuar transaksionet dhe marreveshtjet e rëndësishme me palët e lidhura të kryera jashtë rrjedhës normale të vprimtarisë së biznesit. ● Ju si auditues duhet të identifikoni dhe vlerësoni rreziqet e anomalisë materiale që shoqerojnë marrëdhëniet dhe transaksionet me palët e lidhura dhe të përcaktoni nëse ndonje nga këto rreziqe është rrezik i konsiderueshem (SNA 550.18). Vemendje e vecantë duhet t'ikushtohet faktorëve të identifikuar të rrezikut të mashtrimit.	
<ul style="list-style-type: none"> ● Cmuarjet/Perllogaritjet e Drejtimit (SNA 540) ● Me qëllim që të krijojë një bazë për identifikimin dhe vlerësimin e rrezikut të anomalive materiale për çmuarjet kontabël, audituesi duhet të njohë gjithashtu (SNA 540.8):<ul style="list-style-type: none"> ● Kërkesat e kuadrit të zbatueshëm të raportimit financiar në lidhje me çmuarjet kontabël dhe kërkesat për dhënien e shpjegimeve perkatese. ● Te marrë njohuri mbi menyren sesi drejtimi identifikon ato transaksione, ngjarje apo rrethana të cilat mund të bëjnë të nevojshme që çmuarjet kontabel njihen apo të shpjegohen në pasqyrat financiare. Në vecanti duhet të marrë informacion nga drejtimi në lidhje me ndryshimet e atyre rrethanave që mund të bëjnë të nevojshme të ketë çmuarje të reja kontabel ose rishikim të çmuarjeve kontabel ekzistuese.	

<ul style="list-style-type: none"> • Te marre njohuri mbi menyren sesi drejtimi e llogarit cmuarjen kontabel dhe perinformacionin mbi te cilin bazohet cmuarja kontabel, ku përfshihen sa vijon:<ul style="list-style-type: none"> i. Metoda, perfshire, sipas rastit, dhe modelin qe perdoret ii. Kontrollet perkatese iii. Faktin nëse drejtimi ka perdorur ose jo sherbimet e nje eksperti iv. Hipotezat ne te cilat bazohet cmuarja kontabel v. Faktin nëse metoda e llogaritjes se cmuarjes kontabel ka ose duhet te kete ndryshuar nga periudha ne periudhe, dhe nese po, arsyen pse vi. Faktin nëse drejtimi ka bere vlerësimin e pasaktesise ne cmuarjen kontabel dhe nese po, si e ka bere kete vleresim. • Audituesi duhet te rishikojë rezultatin e çmuarjes kontabël të njohur në pasqyrat financiare të periudhave të mëparshme, ose nese eshte rasti, të bëjë rivlerësimin e mepasshsem te saj ne pasqyrat financiare te periudhes. (SNA 540,9).	
---	--

<p>8. Grupi i angazhimit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te planifikoje natyren, afatin dhe shtrirjen e drejtimit dhe te mbikqyrjes se antarëve të grupit të angazhimit si dhe rishikimin e punës së tyre (SNA 300.11). • Audituesi duhet te vlerësojë nevojën për rotacion te antarëve të grupit të angazhimit / orakeve te angazhimit / firmes. • Nëse klienti ka sisteme te nderlikuara të teknologjisë së informacionit (TI), audituesi duhet përfshije specialistë tw TI-se, në auditimin e këtyre sistemeve, me perjashtim te rasteve kur grupi i auditimit dhe ekipi i TI-se, bashkërisht arrijne ne perfundimin se grupi i auditimit kanë aftësi të mjaftueshme për ta kryer punën vetë. Në këtë rastduhet të dokumentohet arsyeja për këtë vendim. • Nëse legjislacioni tatimor është konsideruar si një fushë e ndërlikuar, audituesi duhet të përfshije eksperte apo këshilltarë fiskalë/ të taksave në auditim, me perjashtim te rasteve kur grupi i auditimit dhe grupi i taksave bashkërisht arrijne ne perfundimin se grupi i auditimit kanë aftësi të mjaftueshme për ta kryer punën vetë. Në këtë rastduhet të dokumentohet arsyeja për këtë vendim.	
<p>9. Strategjia audituese dhe metoda/qasja e auditimit– Tabela e rreziqeve dhe strategjise (referoju ilustrimit)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ne percaktimin e procedurave te metejshme te auditimit qe duhen kryer, audituesi duhet te grumbulloje me shume evidence bindese kur ai e vlereson rrezikun ne nje nivel te larte. (SNA 330,7 (b) dhe SNA 330,9) • Audituesi duhet percaktoje dhe zbatoje reagimet e tij te pergjithshme qe sherbejne per te trajtuar rreziqet e vleresuara te anomalise materiale në nivel te pasqyrave financiare (SNA 330,5, SNA 240,29). • Audituesi duhet te percaktoje dhe te kryeje procedura te metejshme te auditimit, te cilat per nga natyra, afatet, dhe shkalla e shtrirjes, jane te bazuara dhe ju pergjigjen rreziqeve te vleresuara te anomalise materiale ne nivel pohimi.(SNA 330.6, SNA 330.7(a) dhe	

<p>SNA 240.30).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet marre parasysh përshtatshmërinë dhe besueshmërinë e informacionit që duhet të përdoret si evidence auditimi (SNA 500,7). Kur përdoret informacion i përgatitur nga entiteti, audituesi duhet vlerësojë nëse informacioni është mjaftueshëm dhe besueshëm për qëllimet e audituesit, duke përfshirë sipas nevojës e rrethanave: (SNA 500,9):<ul style="list-style-type: none"> ○ Marrjen e evidences se auditimit mbi plotësinë dhe saktësinë e informacionit, dhe ○ Vlerësimin nëse informacioni është mjaftueshëm i saktë dhe i detajuar për qëllimet e audituesit. • Audituesi planifikon elementët e paparashikueshmërisë	
<p>10. Plani i auditimit - Procedurat thelbësore</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pavarësisht nga rreziqet e vlerësuara të anomalive materiale, audituesi duhet të përcaktojë dhe të kryejë procedurat thelbësore për çdo klasë materiale të transaksioneve, tepërçave të llogarive dhe të shënimeve shpjeguese (SNA330,18). • Nëse audituesi ka përcaktuar se një rrezik i vlerësuar i anomalive materiale në nivel pohimi është një rrezik i madh, ai duhet të kryejë procedura thelbësore shtesë (përveç atyre të zakonshme) të cilat i përgjigjen posaçërisht këtij niveli të rrezikut (SNA 330,21). • Kur përgjigja ndaj një rreziku të madh (të rëndësishëm) konsiston vetëm në procedura thelbësore, atëherë këto procedura duhet të përfshijnë brenda tyre teste të detajave (SNA 330,21)	
<ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet të krijojë bindjen se do të kryhen procedurat e duhura të auditimit për çështjet e mëposhtme: • <i>Çmuarjet Kontabel</i><ul style="list-style-type: none"> ○ Audituesi duhet të krijojë bindjen se plani i auditimit përfshin procedurat e duhura për të adresuar çdo rrezik të identifikuar të anomalive materiale në lidhje me çmuarjet kontabël (SNA 540,12-18). • <i>Afatet e procedurave thelbësore</i>	

<ul style="list-style-type: none"> • Nese procedurat thelbësore jane kryer ne nje date te ndermjetme, audituesi duhet te mbuloje periudhen e mbetur (SNA330,22). • <i>Konfirmimet</i> • Audituesi duhet te mbaje parasysh faktin nëse duhet, qe procedurat e konfirmimeve me te tretet, te kryhen si procedura thelbësore (SNA330,19). Këtu mund të përfshihen:<ul style="list-style-type: none"> • Konfirmimi i llogarive te arkëtueshme. (Annex-model) • Konfirmimi i llogarive bankare, sherbimeve me të gjitha institucionet financiare kur ekziston një marrëdhënie me bankat përveçse kur klienti vete është bankë ose institucion financiar i ngjashëm. (Annex- model) • <i>Ceshtjet gjyqesore dhe pretendimet e tjera</i><ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te dokumentoje politikat dhe procedurat qe perdor drejtimi për identifikimin, vlerësimin dhekontabilizimin e çështjeve gjyqesore dhe të pretendimeve te ndryshme. • Kur eshte e pershtatshme, audituesi duhet te marre nga klienti ose nga konsulente te jashtëm te tij, një listë të detajuar të çështjeve gjyqësore, pretendimeve dhe vlerësimeve.. Pergjithesisht kjo liste përfshin:<ul style="list-style-type: none"> • Proçeset gjyqësore, pretendimet apo vlerësimet qe jane pezull ose priten te ndodhin. • Transaksione materiale të kryera nga klienti kundrejt të tjerëve (fitime te paparashikuara) • Kërkesat ose vlerësimetqë mund të pretendohen dhe të rezultojnë në një rezultat jo të favorshëm. • Vlerësimin e rezultatit të mundshëm • Shumen e përllogaritur, nëse aplikohet • Emrin e konsulentit të jashtëm • Audituesi pergatit dhe kryen procedura auditimi	
--	--

<p>per te identifikuar mosmarreshjet dhe pretendimet qe perfshijne entitetin te cilat mund te shkaktojne rrezikun e anomalive materiale, perfshire (SNA 501.9):</p> <ol style="list-style-type: none"> i. Pyetjet per drejtimin dhe, kur eshte e nevojshme, pyetjet per te tjere brenda entitetit, perfshire keshilltaret e brendshem juridike; ii. Kryerjen e rishikimeve të proces-verbale të mbledhjeve të personave/organeve qe jane ngarkuar me qeverisjen dhe korrespondencën mes entitetit dhe keshilltareve te tij te jashtem juridike; dhe iii. Rishikimin e llogarive të shpenzimeve ligjore. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Inventarizimi fizik</i> • Audituesi merr evidence auditimi te mjaftueshme dhe te pershtatshme duke qene i pranishem ne kryerjen nga entiteti të procedurave të numerimit fizik të inventarit, pervec rasteve kur prania nuk eshte e mundur. (SNA 501,4(a)).	
---	--

Përgjigja (reagimi) i Audituesit - Testimi ne detaje (thelbesore)

1. Përgjigja ne nivel entiteti

Procedurat e auditimit ne përgjigjigje te rreziqeve të vlerësuar qe lidhen me anashkalimin e kontrolleve nga drejtimi

Pavaresisht nga vleresimi i audituesit për rreziqet e anashkalimit të kontrolleve nga ana e drejtimit, audituesi harton dhe kryen procedura auditimi per te: (SNA 240.32)

- Testuar pershtatshmerine e regjistrimeve ne ditar te kontabilizimeve ne librin e madh dhe të rregullimeve te tjera qe behen per përgatitjen e pasqyrave. Për këtë ai:
  - (1) *Ben pyetje individuale te perfshire ne procesin e raportimit financiar rreth veprimeve jo te pershtatshme ose te pazakonshme lidhur me perpunimin e regjistrimeve ne ditar dhe veprime te tjera (SNA 240.32a(i))*
  - (2) *Zgjedh për të verifikuar rregjistrimet ne ditar dhe veprime te tjera te kaluara ne fund te periudhes raportuese*
  - (3) *Merr ne konsiderate nevojën per te testuar rregjistrimet ne ditar dhe veprime te tjera gjate gjithe periudhes.*
- Nëse sistemet e TI-së janë te nderlikuara, audituesi vlereson metoden e përdorur dhe menyren si jane realizuar hedhjet në ditar me specialistin e TI-së.
- *Audituesi duhet te përcaktoje popullatën (periudhen dhe llogaritë)*
- *Audituesi duhet te marre listën e regjistrimeve kontabel në popullatën e përcaktuar dhe ta testoje atë për plotësi.*
- Audituesi duhet te testoje, në mënyrë që të arrije nivelin e dëshiruar të sigurisë, plotësinë e burimeve të informacionit nga të cilat do të perzgjidhen për testim rregjistrimet kontabel dhe rregullimet e tjera. Gjithashtu, duhet te rakordoje popullatën e regjistrimeve të perzgjedhura me shumat e raportuara në pasqyrat financiare

- *Audituesi duhet te përzgjedhe regjistrimet për t'u testuar*
- *Audituesi duhet te testoje regjistrimet e përzgjedhura*
- *Audituesi duhet te përcaktojë nëse regjistrimet kanë korrigjime për gabime në pasqyrat financiare të periudhave të mëparshme dhe te vlerësojë nëse pasqyrat financiare të mëparshme duhet të ndryshohen.*

2. Përgjigjja ne nivel zerash te pasqyrave financiare

Mjetet monetare dhe ekuivalentët e tyre

- *Audituesi përgatit tabelen permbledhese, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore.*
- *Audituesi merr nxjerrjet e llogarive bankare në fund të periudhës, rakordon tepricat e llogarive te ditarit me gjendjen e llogarive bankare, teston saktësinë matematikore dhe investigon/pyet e kërkon informacion për ceshtje të pazakonta.*
- *Audituesi merr nxjerrjet e llogarive bankare, analizon zërat rakordues te ditarit me gjendjen e llogarive bankare per muajt ne vijim per te verifikuar saktesine.*
- *Audituesi i kërkon drejtimit informacionin e meposhtem dhe gjykon nëse është e nevojshme të bëhen veprimet e kundërta:*
  - *Ceqe të përgatitur përpara fundit të periudhës dhe të lëshuar pas fundit të periudhës*
  - *Nëse mjetet monetare përfshijne depozita të marra fizikisht pas fundit të periudhës.*
  - *Kur perdoren proced e konfirmimit me institucionet financ me te cilet entiteti ka një marrëdhënie audituesi duhet te kujdeset te ruaje kontrollin mbi procesin.(SNA 505.7).*
- *Per cdo konfirmin të marrë, audituesi rakordon tepricat e llogarive me konfirmimin, heton nese ka mospërputhje dhe vlerëson se si ndikojne auditimin informacionet e tjera të përfshira në konfirmim.*

<ul style="list-style-type: none"> ○ Për çdo konfirmim që nuk merret, audituesi duhet te kryeje procedura alternative për të siguruar evidencë auditimi rreth pohimeve që duhej të përmbante përgjigja e konfirmimit. ○ Për çdo përgjigje konfirmimi:<ul style="list-style-type: none"> ○ të marrë në forme elektronike (fax, email, etj.), ose ○ jo të marrë në mënyrë të drejtpërdrejtë nga ne, ose ○ për të cilën ka nonjë arsye për të dyshuar në besueshmërinë e përgjigjes. ○ Audituesi duhet te siguroje evidencë auditimi për të mbështetur besueshmërinë e konfirmimit. Nëse një evidencë e tillë nuk mund të merret, audituesi duhet te vlerësoje ndikimin ne vlerësimin e rrezikut dhe planin e auditimit. ● Audituesi do të vlerësojë nëse rezultatet e procedurave të konfirmimit nga të tretët sigurojnë evidence auditimi të përshtatshme dhe të besueshme, apo nëse është e nevojshme të merret evidencë auditimi e mëtejshme.(SNA 505.16). ○ Audituesi duhet te identifikojë tepricat e llogarive që janë në monedhë të huaj dhe te rillogarisë konvertimin e tyre duke përdorur kurset e këmbimit të marra nga burimet e jashtme ne fund te periudhes. ● Audituesi krahason librin e arkës me ekstraktet bankare dhe merr shpjegim te kënaqshëm per cdo element ne librin e arkës per te cilin nuk ka nje hyrje korresponduese ne ekstraktin e llogarisë bankare e anasjelltas. ● Audituesi duhet te percaktojë nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) janë ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.	
---	--

Llogarite e arketueshme

- Audituesi përgatit tabelen permbledhese, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore.
- Audituesi duhet te marre lista te detajuara për llogaritë e arkëtueshme (me vjetërsinë per cdo klient, nese është e mundur) te rakordoje tepricat e llogarive, te testoje saktësinë matematikore dhe te kontrolloje nese ka elemente te pazakontë.
- Audituesi duhet te rakordoje elementet midis listës së detajuar dhe librit të madh me dokumenta mbështetëse për të verifikuar saktësinë e tyre.
- Kur perdoren procedurat e konfirmimit per tepricat e llogarive te arketueshme audituesi duhet te kujdeset te ruaje kontrollin mbi procesin.(SNA 505.7).
- Per cdo konfirmim të marrë, audituesi rakordon tepricat e llogarive me konfirmimin, heton nese ka mospërputhje dhe vlerëson se si ndikojne auditimin informacionet e tjera të përfshira në konfirmim. Për çdo konfirmim që nuk merret, audituesi duhet te kryeje procedura alternative për të siguruar evidencë auditimi rreth pohimeve që duhej të përmbante përgjigja e konfirmimit.
- Për çdo përgjigje konfirmuese.
- të marrë në forme elektronike (fax, email, etj.), ose
- jo të marrë në mënyrë të drejtpërdrejtë nga ne, ose
- për të cilën ka nonjë arsye për të dyshuar në besueshmërinë e përgjigjes,
- Audituesi duhet te siguroje evidencë auditimi për të mbështetur besueshmërinë e konfirmimit. Nëse një evidencë e tillë nuk mund të merret, audituesi duhet te vlerësoje ndikimin ne vlerësimin e rrezikut dhe planin e auditimit.
- Audituesi do të vlerësojë nëse rezultatet e procedurave të konfirmimit nga të tretët sigurojnë evidence auditimi të përshtatshme dhe të besueshme, apo nëse është e nevojshme të merret evidencë auditimi e mëtejshme. (SNA 505.16)

<ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te njoh natyren e entitetit, politikat, proceset, metodat supozimet e perdorura per të perdorura për të vlerësuar shumën e zhvlerësimit të llogarive të dyshimta dhe atyre të humbura. • Audituesi duhet te verifikojë që politikat kontabël pajtohen me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar dhe te vleresojë nëse jane te duhurat duke kuptuar natyren e aktiveve të entitetit, te biznesit dhe ate te industrisë. • Audituesi duhet te marre listen e detajuar të llogarive të dyshimta te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te vleresojë supozimet e drejtimit të perdorura ne analizën per llogaritjen e llogarive të dyshimta. • Audituesi duhet te vleresojë besueshmërisë e raporteve (p.sh kartelat e llogarive të arkëtueshme ose listat e tjera të detajura sipas afatit, sipas klienteve, etj) te cilat do të përdoren për të vlerësuar shumën e llogarive të dyshimta (p.sh te kontrolloje faturat nese i takojnë kategorisë së duhur sipas afatit). • Audituesi duhet te vleresojë provigjonin për llogaritë e dyshimta duke ekzaminuar raportet e vjetërsisë se klienteve (p.sh kartelat e llogarive të arkëtueshme ose listat e tjera të detajura) për shuma te cilat kane qënë llogari te dyshimta per nje kohe te gjate. Ai duhet te diskutoje mundësinë e mbledhjes së këtyre klientëve me drejtimin dhe duhet te siguroje dokumentacionin mbeshtetes për të verifikuar se provigjonet për llogaritë e dyshimta jane te duhurat në fund të periudhës. • Audituesi duhet te marre tabelen e lëvizjeve te provigjoneve tellogarivete dyshimta, duke perfshire balancën fillestare, provigjonin e krijuar ose te kthyer, provigjonet shtesë të njohura dhe tepricen perfundimtare, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te marre ne konsideratë nese eshte kryer ndonje rregullim ne tabelën e lëvizjeve ne provigjoneve dhe ta testoje ate sipas nevojës. • Audituesi duhet te vleresojë daljet jashte perdorimit qe	
---	--

<p>kane ndodhur gjate periudhës dhe te përcaktoje nëse ka volume të larta të pazakonta te cilat mund të tregojnë se ekziston mundesia e shumave te tjera shtesë të pambledhshme.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te vleresoje mjaftueshmërine e provigjoneve te llogarive te dyshimta ne pergjithesi. • Audituesi duhet te njohe natyren e entitetit, politikat, proceset, metodat supozimet e perdorura për të vlerësuar rezervat (p.sh kthimin nga shitjet, zbritjet nga blerjet, nxitjet e konsumatorit). • Audituesi duhet te verifikojë që politikat kontabël jane konsistente me periudhen paraardhese, pajtohen me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar dhe te vleresoje nëse jane te duhurat duke kuptuar natyren e aktiveve të entitetit, te biznesit dhe ate te industrisë. • Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar. • Audituesi duhet te rishikojë pasqyrat financiare për të përcaktuar se cilat informacione shpjeguese lidhen me këtë zë. Ai duhet te marre listen e klientëve dhe informacione të tjera të përdoruara për të përgatitur këto informacione shpjeguese dhe t'i rakordojë me punën e kryer gjate auditimit dhe informacioneve mbështetëse.	
---	--

<p><i>Inventari</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te rakordoje tabelen permbledhese me librin e madh dhe me fletet e punes se periudhes paraardhese dhe teston saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te vendose referenca per llogaritë që do të testohen. <p><i>Analiza e detajuar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te marre listen e detajuar te inventarit me cmimet perkatese dhe ta rakordoje me librin e madh duke:<ul style="list-style-type: none"> - Rakorduar totalitetin e inventarit ne librin e madh me listen e detajuar. - Kontrolluar elemente te rëndësishem të listës. - Kontrolluar saktësinë matematikore të listës së të detajuar te cmimeve. - Nese konsiderohet e përshtatshme bazuar në materialitetin dhe rrezikun e vetvetishem, audituesi duhet të rishikojë listen e detajuar te inventarit dhe të hetojë elemente të rëndësishëm ose të pazakontë. - Nese është e përshtatshme, audituesi duhet të rishikojë rakordimin e inventarit fillestar, sasite e blera ose te prodhuara, sasite e shituradhe inventarin ne fund te periudhes, per te percaktuar nëse, te gjitha mallrat e blear jane brënda kufijve të arsyeshëm. - Nese ka diferenca, si rezultat i shkaqeve normale, si humbje gjatë transportit ,ose shperberjes, duhet te percaktojë nese ato jane të arsyeshme(p.sh duke i krahasuar me eksperiencat e kaluara). - Nese diferencat janë të rëndësishme, përcaktoni në qoftëse ato janë hetuar dhe janë marrë shpjegimet e duhura.	
<p><i>Kuptimi i politikës së kostos së inventarit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te njohe politikat e llogaritjes se koston se inventareve perdorur nga klientit per cdo kategori. • Kur klienti përdor koston standarte apo ndonjë metode tjetër.<ul style="list-style-type: none"> ○ Audituesi duhet te njohe dhe dokumentojë metodat dhe procedurat e përdorura për	

Udhezues i thjeshtezuar per auditimin e EVM-ve sipas SNA-ve

<p>llogaritjen e kostos të çdo tipi të inventari (p.sh. materiale të para, puna në proces, mallrate gatshem dhe/ose artikuj per t'u rishitur) dhe te përcaktoje nëse metoda e vlerësimit të inventarit është konsistente me vitin e kaluar dhe në përputhje me kuadrin e raportimit te zbatueshem financiar.</p>	
--	--

(SNA 501) Merrni në konsideratë dhe nevojën dhe kohën për të realizuar një vzhgim fizik të inventarit

Audituesi duhet të kuptojë procedurat e numërimit të inventarit fizik të entitetit. Kjo duhet të përfshijë numrin dhe vendndodhjet gjeografike, llojet e inventarit, numërimin në fund të vitit kundrejt numërimeve ciklike, grupet e brendshme ose të jashtme të numërimit etj.

Audituesi duhet të përcaktojë mënyrën e vzhgimit të numërimit të inventarit (SNA 501.4).

Për vzhgimin vjetor të numërimit fizik të inventarit:

- Zgjedh vendet dhe datat për pjesëmarrje në proces.
- Përcakton numrin e elementeve për numërim, si
- fizikisht drejt dokumentacionit ashtu dhe nga dokumentacioni në fizikisht.
- Përcakton limitin se çfarë konsiderohet si përjashtim, dhe
- Jep instruksione për pjesëmarrësit e grupit

Për numërime ciklike:

- Përcakton numrin e numërimeve ciklike që do të kontrollohet duke u bazuar në frekuencën dhe mbulimin e numërimeve ciklike.
- Zgjedh vendet dhe datat për pjesëmarrje në proces.
- Përcakton numrin e numërimeve ciklike bazuar në frekuencën dhe mbulimin e numërimeve ciklike.
- Për numërimet ciklike ku do të jete pjesëmarrës, audituesi numrin e elementeve për numërim, si fizikisht drejt dokumentacionit ashtu dhe nga dokumentacioni në fizikisht.
- Për numërimet ciklike ku do të jete pjesëmarrës, audituesi përcakton limitin se çfarë konsiderohet si diferencë, dhe
- Për numërimet ciklike ku do të jete pjesëmarrës,

<p>audituesi jep instruksione për pjesëmarrësit e grupit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pjesëmarrja ose inspektimi i numërimeve ciklike siguron dëshmi kontrolli në lidhje me inventarin. <p>Nëse numërimi i inventarit fizik kryhet ne nje date te ndryshme nga data e pasqyrave financiare, audituesi kryen procedura auditimi per te marre evidence auditimi nese ndryshimet ne gjendjet e inventarit mes dates se numerimit dhe dates se pasqyrave financiare dhe rregjistrimin e duhur te tyre. (SNA 501.5).</p> <p>Nëse numërimi behet ne nje date te ndryshme nga data e pasqyrave financiare, duhet te marre listat e inventareve ne daten e numerimit, rakordon tepricat e llogarive, teston saktesine matematikore dhe kontrollon per elemente te pazakonte.</p> <p>Ai duhet te përcaktojë nese kartelat ose listat e detajuara te llogarive reflektojnë sakte sasitë e numerimit fizik duke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjurmuar sasitë ne kartelat ose listat e detajuara me elementet e kontrolluar fizikisht dhe heton mospërputhjet. • Gjurmuar sasitë e artikujve nga elementet e kontrolluar me kartelat ose listat e detajuara dhe heton mospërputhjet. <p>Audituesi duhet te investigojë nese ka inventar zoterohet nga entiteti por është ne ruajtje nga te tjere.</p> <p>Audituesi duhet te investigojë nese ka inventar te shitur te padorezuar (on consignment).</p> <p>Nëse po:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kur perdoren procedurat e konfirmimit nga te tretet, audituesi duhet te kete nen kontroll procesin e konfirmimit (SNA 505.7). • Ne qofte se drejtimi refuzon te lejoje audituesin per te derguar kerkesat e konfirmimit, audituesi duhet:<ol style="list-style-type: none"> a) te hetojë per arsyet e refuzimit nga ana e drejtimit, (SNA 505.8), dhe te kerkoje evidence auditimi per vlefshmerine dhe arsyeshmerine e tyre. b) te vleresoje pasojat e refuzimit te drejtimit ne vleresimin e rreziqeve perkatese te anomalive materiale nga audituesi duke perfshire rrezikun e mashtrimit, natyren, afatin dhe shtrirjen e procedurave	
--	--

<p>te tjera te auditimit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nëse audituesi konkludon qe refuzimi i drejtimit për ta lejuar qe te dergoje një kërkesë konfirmimi është i paarsyeshëm, ose audituesi eshte i paafte qe te perfoje evidence auditimi pekatese dhe te besueshme dhe nga procedurat alternative, atehere ai duhet te komunikojte me personat e ngarkuar me qeverisjen (SNA 505.9). • Per cdo konfirmin të marrë, audituesi rakordoni tepricat e llogarive me konfirmimin dhe heton nese ka mospërputhje. • Për çdo përgjigje konfirmuese<ul style="list-style-type: none"> a) të marrë në forme elektronike (fax, email, etj.), ose b) jo të marrë në mënyrë të drejtpërdrejtë nga ne, ose c) për të cilën ka nonjë arsye për të dyshuar në besueshmërinë e përgjigjes. <p>Audituesi duhet te siguroje evidencë auditimi për të mbështetur besueshmërinë e konfirmimit. Nëse një evidencë e tillë nuk mund të merret, audituesi duhet te vlerësoje ndikimin ne vlerësimin e rrezikut dhe pla nin e auditimit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi do te vleresojte nese rezultatet e procedurave te konfirmimit nga te tretet sigurojne evidence auditimi te pershtatshme dhe te besueshme, apo nese eshte e nevojshme te merret evidence auditimi e metejshme(SNA 505.16). • Audituesi duhet te dokumentojte shumën totale të rregullimeve që rezultojnë nga numërimi fizik i inventarit. Vlerëson arsyet për diferencat e rëndësishme midis numërimit fizik dhe kartelave ose listave te detajuara, dhe verifikon nëse rregjistrimet janë rregulluar në mënyrën e duhur.	
--	--

<p><i>Testi i kostos së inventarit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te kontrolloje kostot e transformimit të përfshira në koston e inventarit bazuar në listen e detajuar të çmimeve. Ai duhet te verifikojë se janë përfshirë si kosto e transformimeve vetëm kostot e lidhura drejtperdrejte me njësitë e prodhuara dhe është bërë një shpërndarje sistematike e kostove fikse dhe variable të prodhimit. • Audituesi duhet te kryejë procedurën auditimi në lidhje me materialet ose mallrat për rishitje duke përcaktuar:<ul style="list-style-type: none"> ○ Përbërjen e materialit apo të mallrave për rishitje sipas referencave, p.sh., listat e komponentëve dhe materialeve, ose ekzaminimet fizike të artikujve të tokut. • Gjurmohet cmimet e inventarit nga lista me cmimet e detajuara të inventarit të lendeve të para ose me cmimet në faturat e furnitoreve.	
<p><i>Testoni ndërprerjen e inventarit (inventory cut-off)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet të testojë ndërprerjen (cut-off) të inventarit duke realizuar procedurat e mëposhtme, në mënyrë që të marrë nivelin e dëshiruar të sigurisë (Shënim – ky test kryhet zakonisht me testin e llogarive të pagueshme dhe cut off -in e të ardhurave). • Audituesi duhet të përcaktojë nëse inventari i marrë pas fundit të vitit për të cilin pronësia është marrë nga entiteti në datën e bilancit, është regjistruar si inventar në transit dhe në llogari të pagueshme. • Audituesi duhet të përcaktojë nëse inventari i regjistruar në tranzit është marrë realisht pas fundvitit. • Evidenca rreth pohimit të cut off merret nga testi i cut off të të ardhurave, nga testi i cut off të blerjeve, nga testimi i mallrave në transit, rishikimit të notave të kreditit pas fundit të periudhës, testimi për detyrime të parregjistruara dhe (aty ku është e mundur) një bartje e gjendjes së inventarit që nga momenti që është bërë numërimi fizik deri në fundin e periudhës.	

<p><i>Testi i matjes se inventarit me qarkullim te ngadalshëm apo skarco</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rezerva per mallrat me qarkullim te ngadalshëm duhet te vlerësohet per mjaftueshmeri duke vlerësuar raportet qe kemi lexuar deri me tani, duke analizuar vjetërsinë e inventarit, duke e kombinuar kete me analizën e shitjeve dhe prodhimit si dhe duke e diskutuar me drejtimin nevojën per te tille rezerve.	
<p><i>Testi i matjes së inventarit në vlerën e realizueshme neto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Inventarët vlerësohen me çmimin më të ulët midis kostos dhe vlerës së realizueshme neto. • Audituesi duhet te kryeje matjen e inventarit me vlerën neto të realizueshme duke:<ul style="list-style-type: none"> a) Pyetur drejtimin për mënyrën se si përcakton shumën me te cilen do te zvogëloje inventarin per te arritur në vleren neto të realizueshme. b) Marre një liste të inventarit të matur me vlerën neto të realizueshme. Audituesi duhet te vlerësoje kriteret për rregjistrimin e këtyre inventarëve nën kosto. <p>Për lenden e pare: aty ku zvogëlimet janë aplikuar për shkak të rënies së çmimit të lendeve te para, duhet te ekzaminoje nëse vlere neto e produkteve te gatshme në të cilat ato do të perdoren pritet që të jete më e ulët se kosto. Në këtë rast, kosto e zëvendësimit të inventarit do të ishte matesi me i mire i vlerës se realizueshme neto.</p> <p>Audituesi duhet te krahasoje vlerën kontabël të artikujve individual me vlerën neto të realizueshme dhe te përcaktoje nëse janë bërë pakesimet e duhura. Audituesi duhet te marre në konsideratë dhe vleresojë të gjitha të dhënat duke përfshirë ndryshimet e mepashme në çmimet e shitjeve apo kostove në mënyrë që të verifikoje se në vlerësimin e ngjarjeve pas datës së bilancit është marrë parasysh se ngjarje të tilla konfirmojnë kushtet ekzistuese në fund të periudhës.</p> <ul style="list-style-type: none"> c) Vlerësuar nëse provizioni për dëmtimet e inventarit është i mjaftueshëm dhe i perlllogaritur në mënyrë të arsyeshme. Ai duhet te analizoje kriteret për perlllogaritjen e provizionit të inventarit.	

Udhezues i thjeshtezuar per auditimin e EVM-ve sipas SNA-ve

d) Vlerësuar arsyetimet për zvogëlimet e bëra në bazë të grupeve me artikuj të ngjashëm apo të lidhur me njëri- tjetrin.	
--	--

Verifikoni informacionin per shenimet shpjeguese

- Audituesi duhet te verifikoje se tepricat e llogarise se “Inventarit” janë të paraqitura në mënyrën e duhur ne pasqyren e pozicionit financiar.
- Audituesi duhet te verifikoje se një nënklasifikim i mëtejshëm i teprices është prezantuar ose ne faqen kryesore te pozicionit financiar ose në shënimet shpjeguese, nëse i përshtatet operacioneve të entitetit dhe në varësi të vlerësimit të natyrës, likuiditetit, funksionit, sasisë dhe kohës së tepricave të përfshira.
- Audituesi duhet te percaktoje nëse informacioni eshte marre informacion i përshtatshëm per shenimet shpjeguese në pasqyrat financiare duke iu referuar standarteve të fundit të kontabilitetit.
- Audituesi duhet te verifikoje saktësinë e informacionit duke e krahasuar me informacionin që kemi audituar duke audituar informacionin që nuk është audituar më parë.

<p><i>Parapagimet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te marre listen e detajuar te shpenzimeve të parapaguara te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te vlerësoje nëse ka shpenzimeve të parapaguara të cilat mungojne ne listen e detajuar. • <p>Kontrolli i shpenzimeve te parapaguara:</p> <p>i) Audituesi duhet te marre dokumentacion mbështetës dhe te rillogarise tepricat e llogarive te parapaguara në fund të periudhës. Ai duhet te verifikoje që pagesat jane bërë para periudhës së fundvitit, dhe</p> <p>ii) Te përcaktoje nëse parapagimi eshte ne perputhje me perkufizimin e aktivitet sipas kuadrit te zbatueshem te raportimit financiar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.	
<p><i>Aktivet afatgjata materiale.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Përgatit tabelen permbledhese, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore. • Merr tabelën e levizjeve te aktiveve afatgjata materiale (AAM), rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore. • Merr në konsiderate nese ka rregullime te identifikuar ne tabelën e levizjeve te AAM dhe kontrollon keto rregullime. • Merr nje listë të detajuar (p.sh rregjistrin e aktiveve të qëndrueshme ose kartelen), rakordo tepricat e llogarive, testo saktësinë dhe te kontrollo për elemente jo të zakonshëm. • Merr nje listë të detajuar te shtesave gjate periudhes rakordo tepricat e llogarive dhe testo saktësinë matematikore.	

<ul style="list-style-type: none"> • Kontrolli i shtesave 1. Rakordo shtesën me dokumentacionin mbështetës për të verifikuar pronësinë dhenëse shtesa është rregjistruar fillimisht me kosto. 2. Përcakto nëse shtesa është kapitalizuar siç duhet në kategorinë e duhur të aktiveve, ose duhet të kategorizohet si shpenzim, në përputhje me kuadrin e raportimit financiar të zbatueshem dhe politikës së firmës në lidhje me aktivet e qëndrueshme. Nëse shtesa të rëndësishme lidhen me zëvendësim të një aktivi ekzistues, audituesi duhet të marrë në konsideratë nëse aktivi i zëvendësuar duhet të zhvleresohet/fshihet nga AAM. • Audituesi duhet të marrë listen e detajuar të shpenzimeve të amortizimit për çdo aktiv për periudhën që auditohet, të rakordoje tepricat e llogarive dhe të testojë saktësinë matematikore. • Ai duhet të rillogarisë shpenzimet e amortizimit për periudhën, individualisht për çdo aktiv duke përdorur normat e amortizimit sipas politikave përkatëse. • Audituesi konfirmon që shoqëria inspekton fizikisht AAM në fund të vitit. • Audituesi inspekton aktivet duke u bazuar në vlerat e mëdha si dhe shtesat gjatë periudhës. Ai shikon nëse: Eksiztojnë/Janë në përdorim/në kushte pune/kane numra serial. Audituesi duhet të përcaktojë nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjatë, e kufizuar në raport me jo të kufizuar, bruto në raport me neto etj.) janë në përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.	
---	--

Llogaritë e pagueshme

- Merr listen e detajuar te llogarive te pagueshme te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore.
- Merr nje karte apo listë të detajuar të llogarive të pagueshme (te klasifikuara sipas afatit per furnitor, nëse është e mundur), rakordon tepricat e llogarive, teston saktësinë dhe te kontrolloj për elemente jo të zakonshëm.
- Audituesi duhet qe elementet rakordues midis listës së detajuar dhe librit të madh t'i gjurmoje ne dokumenta mbështetëse për të verifikuar saktësinë e tyre.

Konfirmimet

- Kur perdoren procedurat e konfirmimit per tepricat e llogarive te pagueshme, audituesi duhet te kete nen kontroll procesin (SNA 505.7).
- Ne qofte se drejtimi refuzon te lejoj audituesin per te derguar kerkesat e konfirmimit, audituesi duhet:
  - a) te hetoje per arsyet e refuzimit nga ana e drejtimit, (SNA 505.8), dhe te kerkoje evidence auditimi per vlefshmerine dhe arsyeshmerine e tyre.
  - b) te vleresojepasojat e refuzimit te drejtimit ne vleresimin e rreziqeve perkatese te anomalive material nga audituesi duke perfshire rrezikun e mashtrimit, natyren, afatin dhe shtrirjen e procedurave te tjera te auditimit.
- Nëse audituesi konkludon qe refuzimi i drejtimit për ta lejuar qe te dergoje një kërkesë konfirmimi është i paarsyeshëm, ose audituesi eshte i paaftë qe te perftoje evidence auditimi perkatese dhe te besueshme dhe nga procedurat alternative, atehere ai duhet te komunikoj me personat e ngarkuar me qeverisjen (SNA 505.9).
- Per cdo konfirmim të marrë, audituesi rakordoni tepricat e llogarive me konfirmimin, heton nese ka mospërputhje dhe vlerëson se si ndikojne auditimin informacionet e tjera të përfshira në konfirmim. Për çdo konfirmim që nuk merret, audituesi duhet te kryej procedura alternative për të siguruar evidencë auditimi rreth pohimeve që duhej të

<p>përbante përgjigja e konfirmimit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Për çdo përgjigje konfirmuese<ul style="list-style-type: none"> • të marrë në forme elektronike (fax, email, etj.), ose • jo të marrë në mënyrë të drejtpërdrejtë ngane, ose • për të cilën ka ndonjë arsye për të dyshuar në besueshmërinë e përgjigjes <p>Audituesi duhet të sigurojë evidencë auditimi për të mbështetur besueshmërinë e konfirmimit. Nëse një evidencë e tillë nuk mund të merret, audituesi duhet të vlerësojë ndikimin në vlerësimin e rrezikut dhe planin e auditimit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi do të vlerësojë nëse rezultatet e procedurave të konfirmimit nga të tretet sigurojnë evidence auditimi të përshtatshme dhe të besueshme, apo nëse është e nevojshme të merret evidence auditimi e mëtejshme(SNA 505.16).	
--	--

<p><i>Detyrime të pa rregjistruara</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te marre dokumente të pagesave (nxjerrje llogarie, llogari te disbursimeve te mjeteve monetare, transferta, etj) për një kohë të përcaktuar pas periudhës së fundvitit dhe te vlerësoje plotësinë e informacionit. • Ai duhet te rakordoje transaksionet me dokumentat e pagesave me dokumentacionin mbështetës për të verifikuar nëse detyrimet në fjalë janë rregjistruar në periudhen e duhur. • Audituesi duhet te marre detajimin e faturave të papaguara në fund të periudhës dhe te vlerësoje plotësinë e informacionit. • Ai duhet te kontrolloje faturat e papaguara për të verifikuar nëse janë rregjistruar në periudhën e duhur. • Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, i qarkullueshem ose jo, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.	
<p><i>Provizione, interesa të përlllogaritur dhe detyrime të tjera</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te marre listen e detajuar të interesave të përlllogaritur, provizioneve dhe detyrimeve të tjera te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testojë saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te vlerësoje nëse ka detyrime të cilat mungojne ne listen e detajuar. • Ai duhet te rakordoje interesat e përlllogaritur, provizionet dhe detyrimet e tjera me dokumentacionin mbështetës. • Audituesi duhet te vlerësoje se sa të arsyeshme janë supozimet e drejtimit të përdorura në llogaritjen e interesave të përlllogaritura, provizioneve dhe detyrimeve te tjera. • Ai duhet te krahasojë vlerësimet e bëra ne periudhat paraardhëse me rezultatin aktual të këtyre periudhave.	

Udhezues i thjeshtezuar per auditimin e EVM-ve sipas SNA-ve

• Audituesi duhet te përcaktoje nëse vlerësimet kontabël të bëra nga drejtimi për këto elemente përbejnë një rrezik te anomalise materiale.	

Borxhi afatshkurtër dhe afatgjatë

- Audituesi përgatit / merr tabelen permbledhese, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore.
- Audituesi duhet te marre listen e detajuar të dëftesave të pagueshme dhe borxhit afatgjate te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore.
- Audituesi duhet te marre njohuri mbi të gjitha marreveshjet per detyrimet afatshkurtra (llogarite e pagueshme) dhe borxhin afatgjatë, përfshire modifikimet dhe interpretimet, nëpërmjet rishikimit të dokumentave origjinalë. Termat kryesorë të dokumentave përfshijnë (p.sh monedhën, normën e interesit, datën e maturimit, termat e pagesës, pengun/kolateralin, marreveshjet ose kufizimet etj.)

Konfirmimet

Kur perdoren procedurat e konfirmimit per tepricat e llogarive te pagueshme, audituesi duhet te kete nen kontroll te gjithë procesin (SNA 505.7).

Ne qofte se drejtimi refuzon te lejoje audituesin per te derguar kerkesat e konfirmimit, audituesi duhet:

a) te hetoje per arsyet e refuzimit nga ana e drejtimit, (SNA 505.8), dhe te kerkoje evidence auditimi per vlefshmerine dhe arsyeshtmerine e tyre.

b) te vleresoje pasojat e refuzimit te drejtimit ne vleresimin e rreziqeve perkatese te anomalive material nga audituesi duke përfshire rrezikun e mashtrimit, natyren, afatin dhe shtrirjen e procedurave te tjera te auditimit.

Nëse audituesi konkludon qe refuzimi i drejtimit për ta lejuar qe te dergoje një kërkesë konfirmimi është i paarsyeshëm, ose audituesi nuk ka mundesi qe te perfoje evidence auditimi pekatese dhe te besueshme dhe nga procedurat alternative, atehere ai duhet te komunikojte me personat e ngarkuar me qeverisjen (SNA 505.9).

- Per cdo konfirmin të marrë, audituesi rakordoni tepricat

e llogarive me konfirmimin, heton nese ka mospërputhje dhe vlerëson se si ndikojne auditimin informacionet e tjera të përfshira në konfirmim. Për çdo konfirmim që nuk merret, audituesi duhet te kryeje procedura alternative për të siguruar evidencë auditimi rreth pohimeve që duhej të përmbante përgjigja e konfirmimit.

- Për çdo përgjigje konfirmuese:
  1. të marrë në forme elektronike (fax, email, etj.), ose
  2. jo të marrë në mënyrë të drejtpërdrejtë nga ne, ose
  3. për të cilën ka ndonjë arsye për të dyshuar në besueshmërinë e përgjigjes
- Audituesi duhet te siguroje evidencë auditimi për të mbështetur besueshmërinë e konfirmimit. Nëse një evidencë e tillë nuk mund të merret, audituesi duhet te vlerësoje ndikimin ne vlerësimin e rrezikut dhe planin e auditimit.
- Audituesi do të vlerësojë nëse rezultatet e procedurave të konfirmimit nga të tretët sigurojnë evidence auditimi të përshtatshme dhe të besueshme, apo nëse është e nevojshme të merret evidencë auditimi e mëtejshme.(SNA 505.16)
- Audituesi duhet te marre listen e detajuar të shpenzimeve të interesit te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore.
- Audituesi duhet te kontrolloje shpenzimet e interesit nëpërmjet ri llogaritjes te tyre ose rakordimit me dokumentacionin mbështetës.
- Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.

<p><i>Kapitali aksionar</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi përgatit ose merr tabelen permbledhese, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te marre levizjet e detajuar të llogarise se kapitalit te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore. • Ai duhet te ekzaminoje dokumentacionin mbështetës në lidhje me numrin dhe vlerën nominale të aksioneve për cdo klase. • Ai duhet te ekzaminoje dokumentacionin mbështetës në lidhje me ndryshimet nga periudha fillestare në periudhën aktuale të llogarise se kapitalit. • Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.	
<p><i>Te ardhurat</i></p> <p>Audituesi duhet te marre listen e detajuar të shitjeve te mallrave, te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore.</p> <p>Testimi i transaksioneve te shitjes kryhet duke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përputhur faturat përkatëse të shitjeve me urdherat e klientëve për të verifikuar ekzistencën e një marreveshjeje. • Ekzaminuar dokumentat e transportit për të verifikuar që te drejtat, rreziqet dhe perfitimet e pronësisë janë transferuar. • Përputhur cmimin, ose arkëtimin me shitjen për të verifikuar që shitjet janë rregjistruar ne shumën e duhur. • Përcaktuar nëse transaksionet janë rregjistruar në përputhje me politikat e entitetit dhe në periudhën e duhur.	

Te kuptuarit dhe vlerësimi i politikave kontabël

- Audituesi duhet të përcaktojë nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjatë, e kufizuar në raport me jo të kufizuar, bruto në raport me neto etj.) janë në përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.
- Audituesi duhet të njohë e perditesojë politikat kontabel që përdor entiteti për të regjistruar të ardhurat sipas llojit të të ardhurave.
- Audituesi duhet të verifikojë që politikat kontabël janë konsistente me periudhën paraardhëse.
- Audituesi duhet të verifikojë që politikat kontabël pajtohen me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar dhe të vleresojë nëse janë të duhurat duke kuptuar natyrën e aktiveve të entitetit, të biznesit dhe atë të industrisë.
- Audituesi duhet të rishikojë pasqyrat financiare për të përcaktuar se cilat informacione shpjeguese lidhen me këtë zë.
- Ai duhet të marrë tabelat e hartuara nga klienti dhe informacione të tjera të përdorura për të përgatitur këto informacione shpjeguese dhe t'i rakordojë me punën e realizuar dhe informacionin mbështetës.

Ndarja e periudhave (cut off)

- Audituesi duhet të marrë listen e detajuar të shitjeve brenda një periudhe të caktuar përpara dhe pas përfundimit të periudhës, të vleresojë plotësinë dhe të testojë saktësinë matematikore.
- Ai duhet të rakordojë shitjen me dokumentacionin mbështetës për të verifikuar nëse shitjet janë regjistruar në periudhën e duhur.

Kosto e shitjeve

- Audituesi përgatit ose merr tabelën përmbledhëse, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore.
- Ai duhet të përcaktojë metodën e testimit bazuar në të

<p>kuptuarin e metodologjisë së kostos së shitjeve të entitetit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te marre listen e detajuar të transaksioneve të kostove te shitjes te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te kontrolloje elemente te mallrave dhe materialeve dhe klasifikimin në koston e shitjeve për periudhën. • Audituesi duhet te kontrolloje elementet e punës (oret dhe pagesen per ore) dhe klasifikimin në koston e shitjeve për periudhën. • Audituesi duhet te kontrolloje elementet e shpenzimeve fikse dhe klasifikimin në koston e shitjeve për periudhën. • Audituesi duhet te kontrolloje transferimin nga llogaria e inventarit në koston e shitjeve. • Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar. • Audituesi duhet te rishikojë pasqyrat financiare për të përcaktuar se cilat informacione shpjeguese lidhen me këtë zë. • Ai duhet te marre tabelat e hartuara nga klienti dhe informacione të tjera të përdorura për të përgatitur këto informacione shpjeguese dhe t'i rakordoje me punën e realizuar dhe informacionin mbështetës.	
---	--

<p><i>Amortizimi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi përgatit ose merr tabelen permbledhese, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te marre listen e detajuar per shpenzimet e amortizimit sipas aktiveve për periudhën, te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore. • Ai duhet te rillogarise shpenzimet e amortizimit për periudhën, individualisht për cdo aktiv duke perdorur normat e amortizimit sipas politikave përkatëse. • Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar. • Audituesi duhet te rishikojë pasqyrat financiare për të përcaktuar se cilat informacione shpjeguese lidhen me këtë zë. • Ai duhet te marre tabelat e hartuara nga klienti dhe informacione të tjera të përdorura për të përgatitur këto informacione shpjeguese dhe t'i rakordoje me punën e realizuar dhe informacionin mbështetës.	
<p><i>Shpenzimet operative</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi përgatit ose merr tabelen permbledhese, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore. • Audituesi duhet te marre listen e detajuar per transaksionet e shpenzimeve operative te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore. • Testimi i transaksioneve të shpenzimeve operative mund të realizohet nëpërmjet:<ul style="list-style-type: none"> ○ Rakordimit te transaksioneve me dokumentacionet mbështetëse për të verifikuar që është njohur në mënyre të përshtatshme.	

Udhezues i thjeshtezuar per auditimin e EVM-ve sipas SNA-ve

<ul style="list-style-type: none"> ○ Përcaktimit nëse transaksioni është klasifikuar në mënyrë të përshtatshme.	
--	--

Pagat

- Audituesi përgatit ose merr tabelen permbledhese, rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore.
- Audituesi duhet realizoje një procedure analitike thelbesore për zerin e pagave, nese eshte e arsyeshme.
- Audituesi duhet te marre listen e detajuar te pagave per periudhen (p.sh listepagesen) te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore.
- Audituesi duhet te rakordoje elementet te ndryshem me dokumenta mbështetëse për të verifikuar saktësinë e tyre.
- Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.
- Audituesi duhet te rishikojë pasqyrat financiare për të përcaktuar se cilat informacione shpjeguese lidhen me këtë zë.
- Ai duhet te marre tabelat e hartuara nga klienti dhe informacione të tjera të përdorura për të përgatitur këto informacione shpjeguese dhe t'i rakordoje me punën e realizuar dhe informacionin mbështetës.

Shpenzime interesi

- Audituesi duhet te marre listen e detajuar të shpenzimeve të interesit te rakordoje tepricat e llogarive dhe te testoje saktësinë matematikore.
- Audituesi duhet te kontrolloje shpenzimet e interesit nëpërmjet ri llogaritjes te tyre ose rakordimit me dokumentacionin mbështetës.
- Ai duhet te marre në konsideratë nëse është më efciente përfomimi i procedurave substanciale analitike thelbesore per shpenzimet e interesit.
- Audituesi duhet te percaktoje nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar,

<p>bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te rishikojë pasqyrat financiare për të përcaktuar se cilat informacione shpjeguese lidhen me këtë zë. • Ai duhet te marre listen e detajuar së klientëve dhe informacione të tjera të përdorura për të përgatitur këto informacione shpjeguese dhe ta rakordojë me punën e realizuar dhe informacionin mbështetës.	
<p><i>Të ardhurat/shpenzimet jo-operative.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te marre listen e detajuar të të ardhurave / shpenzimeve jo operative te rakordojë tepricat e llogarive dhe te testojë saktësinë matematikore. • Kontrolli i transaksioneve të të ardhurave dhe shpenzimeve operative mund të realizohet nëpërmjet:<ul style="list-style-type: none"> - Rakordimit te transaksioneve me dokumentacionet mbështetëse për të verifikuar që është njohur në mënyrë të përshtatshme. - Përcaktimit nëse transaksioni është klasifikuar në mënyrë të përshtatshme. • Audituesi duhet te percaktojë nëse prezantimi dhe klasifikimi (psh. nënkategoritë, afatashkurter në raport me afatgjate, e kufizuar në raport me jo te kufizuar, bruto në raport me neto etj.) jane ne përputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar. • Audituesi duhet te rishikojë pasqyrat financiare për të përcaktuar se cilat informacione shpjeguese lidhen me këtë zë. • Ai duhet te marre tabelat e hartuara nga klienti dhe informacione të tjera të përdorura për të përgatitur këto informacione shpjeguese dhe t'i rakordojë me punën e realizuar dhe informacionin mbështetës.	

<p>Procedurat rreth fundit te periudhës</p> <p>1. Pasqyra e rrjedhës së parasë (Cash-flow)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te njohe politikat e kompanisë në përcaktimin e mjeteve monetare dhe ekuivalentëve të parasë dhe te përcaktoje nëse ato jane në përshtatje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar. • Audituesi duhet te marre pasqyrën e rrjedhës së parasë (cash flow), rakordon tepricat e llogarive dhe teston saktësinë matematikore. • Ai përcaktoni metodën e përdorur për të paraqitur pasqyrën e rrjedhës së parasë (cash flow) nga aktivitetet operative dhe teston flukset monetare nëpërmjet rakordimit të tyre me dokumentacionin mbështetës ose me letrën e punës së auditimit. • Audituesi kontrollon flukset nga investimi dhe financimi nëpërmjet rakordimit të tyre me dokumentacionin mbështetës ose me letrat e punës së auditimit. • Audituesi kontrollon kembimin e flukseve monetare në monedhë të huaj duke perdorur kurset e këmbimit të përdorura nga burimet e jashtme dhe ri llogaritit ate.	
<p>2. Pasqyrat financiare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te marre pasqyrave financiare dhe informacionet shpjeguese të përgatitura nga drejtimi dhe ne perputhje me kuadrin e zbatueshem te raportimit financiar. • Ne lidhje me procesin e mbylljes se pasqyrave financiare, procedurat thelbesore duhet te perfshijne:<ul style="list-style-type: none"> - Rakordimin e pasqyrave financiare me te dhenat e rregjistrave te kontabilitetit (SNA 330.20(a)) - Konfirmimin që grupimi i llogarive për t’u përfshirë në pasqyrat financiare është i duhuri dhe në përputhje me vitet e mëparshme. - Marrjen e dokumentacionit mbështetës për mos konsistence në grupimin e llogarive dhe përcaktimin e efekteve në tepricat e llogarive te vitit të mëparshëm.	

<ul style="list-style-type: none"> - Verifikimin e saktësisë matematikore të bilancit vertetues. - Kur informacioni i marre nga drejtimi i nje entiteti l përdorur për qëllime auditimi është me shume i bazuar në njësite e drejtimit dhe/ose proceset e biznesit sesa mbi elementet e pasqyrave financiare, duhet rënë dakort në rakordimin e informacionit te marre nga drejtimi me ate te pasqyrave financiare. • Audituesi duhet te përcaktoje nëse pasqyrat financiare përfshijne informacionin krahasues qe kërkohet sipas kuadrit te zbatueshem te raportimit financiar dhe nese ky informacion eshte klasifikuar në mënyrën e duhur (SNA 710.7). Per kete qellim, audituesi do te vleresoje nese:<ul style="list-style-type: none"> - Informacioni krahasues rakordon me shumat dhe informacionet e tjera shpjeguese të prezantuara në periudhën e mëparshme, ose kur duhet eshte riparaqitur (SNA 710.7(a)). - Politikat kontabël qe reflektohen në informacionin krahasues janë ne koherence me ato qe jane zbatuar në periudhën aktuale, ose kur ka patur ndryshime ne politikat kontabël, nese keto ndryshime janë trajtuar nga pikepamja kontabel ne menyren e duhur dhe jane paraqitur e shpjeguar mjaftueshem (SNA 710.7(b)). • Audituesi duhet te konfirmoje se politikat kontabël të periudhës aktuale jane te duhurat dhe jane paraqitur në mënyren e duhur. - Në qoftë se gjate kryerjes se auditimit te periudhes aktuale, audituesi vihet ne dijeni te nje anomalie materiale te mundshme ne informacionin krahasues, ai duhet te kryeje ato procedura auditimi shtese te cilat jane te nevojshme per rrethanat per te marre evidencen e nevojshme te auditimit per te percaktuar nese ekziston nje anomali materiale. (SNA 710.8) : - Teston pasqyrat finaciare për saktësi matematikore, konsistence dhe nese referencat jane ne rregull. - Rishikon për gabime drejtshkrimore dhe tipografike. • Audituesi duhet te mbaje një kopje të pasqyrave	
---	--

<p>financiare në dosje për të demonstruar se pasqyrat financiare pajtohen ose rakordojne me rregjistrat baze të kontabilitetit (SNA 330.30).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi duhet te testoje tabelat mbështetëse për informacionet shpjeguese me rregjistrat baze të kontabilitetit të cilat konsiderohen të përshtatshme atehere kur keto tabela nuk janë testuar më parë në fushën e auditimit me të cilën ato janë të lidhura. • Audituesi duhet te verifikojë që janë siguruar të dhëna të përshtatshme auditimi në lidhje me zbulimin e transaksioneve me palët e lidhura (duke përfshirë informacione shpjeguese për kompensimin e personelit kryesor të drejtimit) që kërkohet nga kuadri i zbatueshem i raportimit financiar. • Audituesi duhet te kryejë procedurat e auditimit për të vlerësuar nëse paraqitja e përgjithshme e pasqyrave financiare, përfshirë ketu edhe informacionet e dhëna ne shenimet shpjeguese, është në pajtim me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar (SNA 330.24). • Audituesi duhet te vlerësojë nëse pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, në përputhje me kërkesat e kuadrit të zbatueshem të raportimit financiar, në vecanti: nëse politikat kontabel te zgjedhura dhe te zbatuara jane ne perputhje me kuadrin e zbatueshem të raportimit financiar, nëse cmuarjet kontabël te bera nga drejtimi janë të arsyeshme. Audituesi duhet te marre ne konsiderate aspekte cilësore të praktikave kontabël të entitetit, duke edhe përfshirë tregues te paragjytimeve të mundshme në gjykimet e drejtimit (SNA 700.12, SNA 700.13). • Audituesi duhet te përcaktojë nëse pasqyrat financiare të audituara do të përfshihen në ndonjë dokument (p.sh raport vjetor) dukë përfshirë edhe informacion tjetër shtesë	
---	--

<p><i>Te tjera aspekte</i></p> <p><i>Lidhja me TI</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Meqenese nuk mbështetemi ne kontrollet e përgjithshme te sistemeve TI te klientit gjate punës audituese, ne menyre qe te mbështesim opinionin tone kemi bere procedura thelbesore shtese: • Rakordimi dhe analize referenciale e raporteve të prodhuara nga sistemi • Ri-llogaritje e saktësisë së llogaritjeve automatike të sistemit. • Merrni evidence mbi kontrollet e ndërfaqes së sistemit. (system interface controls). • Kryeni teste shtesë ne proceset e konsolidimeve me të dhënat mbeshtetese. • Verifikoni se nuk ka asnjë çështje problematike nga testimi i regjistrimeve manuale. 	
<p><i>Tepricat e çeljes</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Audituesi lexon pasqyrat financiare më tëfundit, nëse ka si dhe raportin e audituesit te meparshem per to, nese ka, perfshire informacionet e dhena. (SNA 510.5). • Siguron të dhënatë mjaftueshmetë përshtatshmetë auditimit, nëse balancat fillestare përfshijne anomali të cilatndikojnë materialisht pasqyrat financiare të vitit aktual, duke (SNA 510.6): <ul style="list-style-type: none"> - Percaktuar nese tepricat ne mbyllje te periudhes se meparshme jane mbartur me korrektesi ne periudhen aktuale, ose kur eshte e pershtatshme, jane ri – paraqitur; - Percaktuar nese tepricat e celjes pasqyrojne zbatimin e politikave kontabel te duhura; - Kryer një ose disa prej procedurave të mëposhtme: <ul style="list-style-type: none"> (i) Kur jane audituar pasqyrat financiare te vitit te meparshem, rishikohen fletet e punes se audituesit te meparshem për të marrë evidence 	

<p>në lidhje me tepricat e celjes.</p> <p>(ii) Vlerësohet nëse procedurat e auditimit të kryera në periudhën aktuale japin evidence perkatese për tepricat e celjes.</p> <p>(iii) Kryerjen e procedurave specifike të auditimit për të marrë evidencë lidhur me tepricat e celjes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nese pasqyrat financiare të periudhës se meparshme janë audituar nga audituesi I meparshem dhe ka pasur nje një modifikim në opinion, audituesi vlereson efektin e ceshtjes qe ka shkaktuar rezerven ne vleresimin e rrezikut per anomali materiale ne pasqyrat financiare ne periudhen aktuale (SNA 510.9). • Nese opinionin e audituesit lidhur me pasqyrat financiare te periudhes se meparshme perfshin nje modifikim ne opinionin e audituesit qe mbetet perkates edhe material ne pasqyrat financiare te periudhes aktuale, audituesi shpreh rezerve ne opinionin e audituesit mbi pasqyrat financiare të periudhës aktuale (SNA 510.13).	
--	--

Perfundimi i procesit te auditimit

1. Konsideroni nëse rezultatet e procedurave të performuara të auditit dhe deshmive të marra ndërmjet auditimit kanë identifikuar evente ose kushte të cilat mund të formojnë dyshime të rëndësishme në aftësinë e njësisë për të ekzistuar në vijimësi (SNA 570.11).
2. Kryeni intervista me menaxhimin rreth njohurisë së tyre mbi eventet ose kushteve mbas periudhes se vlerësimit nga menaxhimi të cilat mund të formojnë dyshime të rëndësishme në aftësinë e njësisë për të ekzistuar në vijimësi (SNA 570.11).
3. Nëse një deklaratë e gabuar (material ose jo) identifikohet dhe është ose mund të jetë rezultati in një mashtrimi, ri-përcaktoni vlerësimin e riskut për deklaratë të gabuar materiale për shkak të mashtrimit (SNA 240.35-36).
4. Përcaktoni nëse procedurat e auditimit të kryera gjatë auditit nxorën në pah çështje të mos-pajtimit ose dyshime te mos-pajtimit me ligjet dhe rregullat e sjella në vëmendjen tonë (SNA 250.15).
5. Qëndroni në gatishmëri për informacione që mund te tregojnë ekzistencen e marrëdhënieve me palë të lidhura ose transaksione që menaxhimin nuk ka identifikuar më parë ose nuk na i ka treguar (SNA 550.15). Hetoni për sa më poshtë:
  - I. Konfirmimet bankare dhe ligjore të marra si pjese e procedurave tona të auditimit
  - II. Procesverbalet e mbledhjeve të aksionerëve dhe të atyre të ngarkuar me ushtrimin e pushtetit
  - III. Regjistrime të tjera ose dokumenta të cilat i konsiderojmë të nevojshme sipas rrethanave.

Azhorroni regjistrimet mbi emrat e palëve të lidhura të identifikuar dhe natyrën e marrdhënies me palët e lidhura.
6. Nëse identifikohen transaksione të rëndësishme jashtë fushës normale të biznesit të njësisë, pyesni menaxhimin rreth tyre (SNA 550.16): Natyrën e këtyre transaksioneve.

<p>7. Rishikoni gjykimin dhe vendimet e marra nga menaxhimi në kryerjen e vlerësimeve kontabël për të identifikuar nëse ka indikator për paragjyime te mundshme të menaxhimit (SNA 540.21).</p> <p>8. Përcaktoni nëse ndonjë çështje është sjellë në vëmendjen e grupit përgjatë punës e cila mund të konsiderohet si dëshmi për mos-pajtim me rekuizitet e etikës (SNA 220.9).</p> <p>9. Përcaktoni nëse masat e duhura janë marrë kur çështjet kanë ardhur në vëmendjen e liderit të grupit të cilat tregojnë se pjesëtarët e grupit të punës nuk pajtohen me rekuizitet e rëndësishme të etikës (SNA 220.10).</p> <p>10. Përcaktoni nëse ka patur ndryshime të cilat ndikojnë konkluzionin mbi pajtueshmërinë me rekuizitet e independences që aplikohen në punë(SNA 220.11).</p> <p>11. Rishikoni materialitetin e përgjithshëm (dhe nëse është e mundur, materialitetin për klasa të caktuara të transaksioneve, balancave të llogarive dhe paraqitjes) në rastin ardhjes në dijeni të informacioneve gjate auditimit që mund të shkaktonin fillimisht percaktimin e nje shume (shumave) të ndryshme nga ana jonë (SNA 320.12).</p> <p>12. Nëse arrijmë në konkluzionin se një materialitet i përgjithshëm (dhe nëse është e mundur, materialitetin për klasa të caktuara të transaksioneve, balancave të llogarive dhe paraqitjes) më i ulët se ai i përcaktuar fillisht është i duhur, përcaktoni nëse është e nevojshme të rishikoni materilitetin e performances, dhe nëse natyra, kohëzgjatja dhe shtrirja e procedurave të mëtejshme të auditimit qëndrojnë në nivelin e duhur (SNA 320.13).</p> <p>13. Dokumentoni shumat e rishikuara dhe faktorët e marrë në konsiderat për rishikimin e tyre SNA 320.14(d). Dokumentoni çdo ndryshim të rëndësishëm në strategjinë e auditimit dhe planin e auditimit si rezultat i rishikimit të materialitetit.</p> <p>14. Pergatit raportin e auditimit (SNA 700, 705, 710)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkludo nëse kemi arritur te mbledhim evidence audituese te mjaftueshme dhe te përshtatshme	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Nëse gabimet apo anomalitë e pakorrigjuar janë materiale, individualisht apo te marra se bashku • Nëse pasqyrat janë përgatitur ne përputhje me kuadrin raportues te aplikueshëm <p>15. Merr letrën e përfaqësimit nga Drejtimi (SNA 580)</p> <p>16. Analizo faktorët per ngarje pas datës se bilancit. Analizo pasqyrat interim/procesverbalet aksionerve apo bordit drejtues.</p> <p>17. Pergatit letrën per Drejtimin</p> <p>18. Komunikoj me personat e ngarkuar me qeverisjen (SNA 260) – referoju trajtimeve te rasteve te entiteve te vogla apo te mesme dhe trajnimeve mbi këto çështje te IEKA-s.</p>	
--	--

Aneks 1 – Lista për Pranimin dhe Mbajtjen e Klientëve

Model vetëm për udhezim: Modifikoni përt’iu Përshtatur Rrethanave

Lista për Pranimin dhe Mbajtjen e Klientëve
Për firmat e vogla

Kjo listë është krijuar për t’u asistuar praktikantët e vetëm (persona fizike) dhe firma të vogla me qëllim që ata t’u ofrojnë shërbimin e auditimit klientëve të kompanive publike dhe private. Lista duhet të plotësohet para pranimit të një angazhimi të ri dhe në një bazë vjetore për çdo angazhim auditimi ekzistues.

Kjo listë është ofruar vetëm për qëllime ilustrative dhe nuk përfaqëson një pozicion zyrtar të IEKA-s. Instituti nuk pranon asnjë detyrim të çfarëdolloji për humbje ose dëmtime të shkaktuar nga përdorimi i kësaj liste. Profesionistët janë të inkurajuar t’epërdorin gjykimin e tyre profesional në përdorimin e kësaj liste dhe të marrin në konsideratë modifikimin e përmbajtjes me qëllim përshtatjen e nevojave të tyre dhe rrethanave të klientëve të tyre.

Pjesa 1: Informacion i Përgjithshëm

Emri i klientit: _____

Periudha kontabel: _____

Klient iri/Klient ekzistues

Përshkrimi i shërbimeve: _____
_____
_____

Informacion Kontakti i Klientit: _____
_____

Pjesa 2: Pyetjet

Pyetjet	Po/Jo /Nukaplikohet	Komentet
1. A na e ka referuar këtë klient njëburim i besueshëm? Nëse po, a e kemi konfirmuar referimin me burimin?		
2. Në qoftëse klienti është i panjohur për ne, kemi pyetur për emrat e të gjithë personave që kane lidhje me të (përfshirë drejtuesit, nëpunësit, shumicën e aksionerëve, themeluesit, reklamuesit, komitetin e auditimit dhe vendimmarrësit e tjere si kryeinxhinieret, drejtuesit e teknologjisë)?		

Udhezues i thjeshtezuar per auditimin e EVM-ve sipas SNA-ve

3. Informacionet për personelin drejtues I kemi siguruar nëpërmjet kërkimit në motorre kerkimi online apo nga burimet e tjera?		
4. Jemi te bindur qe asnjëri prej personave drejtues nuk ka patur probleme me ligjin?		
5. Kemi marre informacion nese personat drejtues kane marre kredi dhe a kemi siguruar ndonjë raport te tille?		
6. Kemi siguruar ndonje deshmi penaliteti të kontrolluar për secilin prej personave drejtues?		
7. Kemi siguruar “te dhenat personale” sipas kerkesave te enteve rregullatore për të gjithë drejtuesit kryesore?		
8. Kemi besim ne aftesite profesionale te personave drejtues?		
9. Kemi kontrolluar per referenca per personat drejtues dhe te lidhur me entitetin?		
10. A jemi te familjarizuar me pjesën tjetër të këshilluesve profesionistë të kompanisë, si bankierët, avokatët agentët transferues dhe kontabilistët si dhe këshilluesit e tjerë?		
11. Kemi marre informacion për reputacionin e personave drejtues që kanë lidhje me këshilluesit e tjerë profesionistë të kompanisë?		
12. Kemi komunikuar me audituesit paraardhës rreth lidhjeve të tyre, përfshirë arsyen përndryshim, dallimet e opinionëve në trajtimet kontabël, mosmarrveshjet rreth çështjeve të ndryshme të raportimit financiar, kërkesave të paarsyeshme ose mungesës së bashkëpunimit?		
13. Jemitakuar me personat drejtues për të diskutuar rreth planeve të tyre strategjike, operacionale dhe financiare për kompaninë dhe rolin tonë?		
14. A jane personat drejtues dakort me qasjet tona në lidhje me standardet e raportimit financiar, kontrollet dhe përgjegjësitë?		
15. A kemi kuptuar veprimtarite dhe operacionet që zhvillon kompania, përfshirë sistemet e kontabilitetit dhe kërkesat e raportimit?		
16. A ka kompania aktive ose operacione të rëndësishme të huaja? Nëqoftëse po, partneri dhe stafi flasin rrjedhshëm gjuhën e huaj ?		
17. A kanë EKR-ja dhe stafi njohurite e duhura rreth parimeve të kontabilitetit dhe praktikave të industrisë për të ofruar shërbimin?		
18. A është kërkuar ekspert për vlerësime te cilat nuk mund t’i bëjmë vetë? Asistenca e ofruar nga ai		

mund te sigurohet me lehtësi?		
19. A kemi rishikua rregullat nëlidhje me sjelljen profesionale për pavarësinë dhe kufizimet ligjore nëlidhje me kompanitë publike?		
20. A I paraqet kompania pasqyrat financiare në ndonjë rregullator të huaj? Nëqoftëse po, a jeni të familjarizuar me rregullat e pavarësisë të juridiksionit perkates?		
21. A kemi vleresuar kërcënimet ndaj pavarësisë tone dhe implementuar mbrojtës për të reduktuar apo eliminuar këto kërcënime?		
22. A jemi të kënaqur me faktin që firma jonë është në pajtueshmëri me rregullat e pavarësisë të Institutit dhe kemi dokumentuar këtë përfundim?		
23. A jemi të kënaqur me faktin që firma jonë është në pajtueshmëri me rregullat e konfliktit të interest dhe a kemi dokumentuar këtë përfundim?		
24. A ka ndonjë tregues që drejtimi mund të imponojë fushë veprimi të kufizuar?		
25. A ekziston ndonjë trysni për të përfunduar punën brënda njëafati kohor të paarsyeshem?		
26. A jemi të kënaqur me njohuritë që kanë personat drejtues në lidhje me industrinë në të cilën vepron entiteti?		
27. Ka mundësi që lidhja jonë me këtë klient të sjell një ndikim negativ në reputacionin e firmës sonë tek klientët ekzistues?		
Pyetje shtesë për klientet ekzistues: 28. Ka pasur ndonjë ndryshim të rëndësishëm në stafin e kompanisë tone që mund të ndalojë vazhdimësinë e punës tonë me këtë klient?		
29. Ka pasur ndonjë ndryshim të rëndësishëm në kompani në lidhje me menaxherët, drejtorët apo personelin tjetër drejtues? 30. Ka pasur ndonjë ndryshim të rëndësishëm apo të pa zakonshëm në pronësinë e kompanisë?		
31. Ka pasur ndonjë ndryshim të rëndësishëm në veprimtarinë e njësisë, operacionet e saj ose tregut, që mund të ndikojë në aftësinë tone për të vazhduar punën me të?		
32. A ka hyrë njësia në ndonjë lidhje të re biznesi që mund të ndikojë në aftësinë tone për të vazhduar punën me të?		
33. A ka ndonjë problem në lidhje me angazhimin e vitit të kaluar?		
34. A është angazhuar kompania në ndonjë aktivitet në vitin e kaluar dhe a ndikon ajo lidhje në		

reputacionin tonë?		
--------------------	--	--

Pjesa 3: Përfundimet.

- a) Unë jam I kënaqur që nuk ndalohej me ligj që firma jone ose ndonje anetar i grupit te punes te kryeje auditimin.
- b) Unë jam I kënaqur që kemi vendosur mbrojtjen e mjaftueshme dhe të duhur, kur janë identifikuar kërcënime të rëndësishme në lidhje me pavarësinë tonë, për të reduktuar ose eliminuar kërcënimet në një nivel të pranueshëm.
- c) Unë nuk jam në dijeni të ndonjë faktori që mund të dëmtojë pavarësinë tone ose ndonje formë te saj.
- d) Unë jam I kënaqur që kemi siguruar informacion të mjaftueshëm për të vlerësuar pranimin ose mbajtjen e këtij angazhimi.
- e) Unë jam I kënaqur që rreziqet për pranimin dhe mbajtjen e këtij klienti janë të pranueshme dhe të menaxhueshme.

Sipas opinionit tim ne duhet ta PRANOJMË MBAJMË REFUZOJMË
[rrethonjerën) këtë klient.

Përgatitur nga: _____ Data: _____

Aprovuar nga: _____ Data: _____

Aprovimi nga EKR: _____ Data: _____

Aprovimet e tjera te kërkuara: _____ Data: _____

Aneksi 2 - Model i sugjeruar i llogaritjes se materialitetit

Ne nivel te pasqyrave financiare	Materialiteti i përgjithshëm		
	Kriteret që përdoren në praktikë	Përqindjet	
	Fitimi para tatimit	5% to 10%	
	Te ardhurat ose Shpenzimet	1% to 3%	
	Aktivet	1% to 3%	
	Kapitali	3 to 5%	
Shembull	Zgjedhja e perqindjes	Baza per llogaritje	Shuma e materialitetit
Fitimi nga veprimtarite e shfrytezimit	5%	100,000	5,000
Komente			
	<i>Keshillohet te zgjidhet kriteri me l përshtatshmë dhe jo llogaritja e një mesatareje midis disa kriterëve</i>		
	Materialiteti i përgjithshëm i performancës		
	Gjinjë poshtë nivelit të materialitetit të përgjithshëm		
	Midis 70% dhe 80% të materialitetit të përgjithshëm		
	Zgjedhja e perqindjes	Baza per llogaritje	Shuma e materilitetit
	80%	5000	4,000
Materialiteti llogaritet edhe			
Në:			
Nivel të tepricës së llogarisë			
Nivel Klase transaksioni	Materialiteti specifik		

Udhezues i thjeshtezuar per auditimin e EVM-ve sipas SNA-ve

Nivel te informacionit shpjegues në shënime		Për fusha të vecanta të pasqyrave financiare,	
		Te llogaritet nga audituesi	
	Materialiteti specifik i performancës		
		Poshte materialitetit specifik	
		Te llogaritet nga audituesi	
Zgjedhja e e Benchmarkut të duhur që duhet të përdoret			
	Pritshmëritë e përdoruesve të vecantë		
	Elementet përkatës të pasqyrave financiare		
	Natyra e entitetit		
	Korrigjimi që kërkohet		
	Fokusi parësor I përdoruesve		
	Financimi		
	Luhatjet		

Shenim:

Materialitetit specifik: Nivelet e materialitetit ose nivelet per klasa transaksioni te vecanta, tepricave ne llogari, ose dhenje infomacionesh shpjeguese.

Llogaritja e ketij niveli te materialitetit bëhet sa here që shfaqet nevoja per te identifikuar anomalite e shumave më te vogla se materialiteti i pergjithshem, të cilat do të ndikonin në vendimet ekonomike te perdoruesve të pasqyrave financiare. Kjo mund te lidhet me zona te ndjeshme, sic janë p.sh shpjegimet e vecanta të dhena ne shenimet (për shembull, shpërblimi i drejtuesve ose te dhena që janë specifike për industrinë (sektorin)), nëse ato jane ne pajtim me legjislacionin ose me kushtet e përcaktuara ne nje kontratë, ose transaksionet në te cilat bazohen bonuset. Gjithashtu, mund te lidhet me natyren e nje anomalie potenciale.

Aneks 3 – Tabela e vleresimit te rreziqeve

Tabela e rreziqeve dhe strategjise

	Rreziku i vetvetishem	Rreziku i kontrollit	Rreziku i moszbulimit
Nivel pasqyrash			
Reziku i anomalise per shkak te anashkalimit te kontrolleve nga manaxhimi	I larte	I larte	I larte
Nivel zerash apo transaksionesh			
mjetet monetare	I ulet	I larte	I larte
llogarite e arketueshme	I ulet	I larte	I larte
inventari	I ulet	I larte	I larte
parapagimet	I ulet	I larte	I larte
aktivet afatgjata materiale	I ulet	I larte	I larte
llogarite e pagueshme	I ulet	I larte	I larte
provigjione e detyrime te tjera huamarrja	I ulet	I larte	I larte
kapitali aksioner	I ulet	I larte	I larte
te ardhurat	I larte	I larte	I larte
Reziku i anomalise per shkak te mashtrimit ne njohjen e te ardhurave	I larte	I larte	I larte
kosto e shitjeve	I ulet	I larte	I larte
amortizimi	I ulet	I larte	I larte
shpenzimet operacionale	I ulet	I larte	I larte
pagat	I ulet	I larte	I larte
shpenzime interesi	I ulet	I larte	I larte
te ardhura/shpenzime jo operacionale	I ulet	I larte	I larte
Te tjera			
	do te		
lidhja me TI	perdoret/apo jo		
	do te		
Tepricat e celjes	perdoret/apo jo		

Aneks 4 - Formulari i konfirmimit të pavarësisë për firmen

Për t'u plotësuar nga EKR, anëtarët e ekipit dhe të tjerë kur punësohen nga firma e auditimit, dhe të riplotësohet çdo vit.

1. MARRËDHËNIA FINANCIARE

PO JO

A ka firma ose ndonjë individ në firmë:

- Një interes të drejtëpërdrejtë te klienti?
- Një interes material jo të drejtëpërdrejtë te klienti?

A ka marrë firma ose ndonjë individ në firmë ndonjë kredi ose garanci të kredive nga ndonjë klient.

Nëse po, jepni detajet.

2. MARRËDHËNIA E BIZNESIT

A ka firma ose ndonjë individ në firmë:

- ndonjë marrëdhënie biznesi me klientin ose drejtimin e klientit?
- të drejta vote në ndonjë auditues të regjistruar?
- A ka mundësi klienti të influencojë firmën, për shembull a ka klienti ose aksionerët e tij dhe drejtuesit pjesën më të madhe të aksioneve në firmë?

Nëse po, jepni detajet.

3. MARRËDHËNIA E PUNËSIMIT

- A jeni i punësuar nga ndonjë klient i firmës?
- A keni dijeni për ndonjë të afërm të partnerëve ose stafit i cili është punësuar nga klienti në pozicione drejtuese ose në kontabilitet?
- A keni punuar për ndonjë klientit gjatëdy viteve të fundit?
- A keni ndërmend të punësoheni ose a keni filluar negociatat për punësim me ndonjë klient?

Nëse po, jepni detajet.

4. MARRËDHËNIA PERSONALE

- A keni dijeni për ndonjë marrëdhënie tuajen dhe të afërmëve tuaj me ndonjë klient të firmës?

Nëse po, jepni detajet.

5. DHURATAT DHE MIKËPRITJA

- A ka marrë ndonjë individ i firmës ose te afërm të tij të mira, shërbime

ose është mikëpritur nga klienti me vlerë të konsiderueshme?

Nëse po, jepni detajet.

6. AVOKATËT

- A jeni i lidhur me ndonjë partner ose anëtar të stafit të avokatëve për të cilat ne punojmë?

Nëse po, jepni detajet.

7. SINDIKATA DHE SHOQATA SHOQËRORE

- A jeni i punësuar ose shërbeni në ndonjë nga Shoqatat e klientit?

Nëse po, jepni detajet.

8. INTERESA TË TJERA BIZNESI

Ju lutem jepni detaje të interesave të tjera të biznesit të cilat ju mund të kenë.

Unë konfirmoj se:

- Jam përgjigjur pyetjeve të mësipërme saktësisht, dhe
- I kam lexuar dhe kuptuar politikat e firmës në lidhje me etikën, dhe
- Do të raportoj çdo informacion të marrë të cilin unë e konsideroj të përshtatshëm për pavarësinë e firmës në përputhje me procedurat e firmës.

Emri _____

Firma _____

Datë _____

Rishikuar nga _____

Datë _____

Aneks 5 - Formulari i konfirmimit të konfidencialitetit për individët

Për t'u plotësuar nga EKR-të, anëtarët e ekipit dhe të tjerë kur punësohen nga firma e auditimit, dhe të riplotësohet çdo vit.

1. Fletët e punës dhe informacioni i klientit duhet të mbahet gjithmonë i sigurtë në mënyrë të tillë që stafi i klientit ose të tretët të mos kenë mundësi për akses të paautorizuar.
2. Proçedurat e firmës dhe detatjet e punës së bërë për klientët nuk duhet t'i jepen të tretëve pa marrë paraprakisht aprovimin nga partneri.
3. Informacioni për klientin nuk duhet t'i jepet stafit të klientit ose të tretëve pa marrë aprovimin e duhur nga partneri ose klienti.
4. Informacioni për klientin nuk duhet të diskutohet kur ka mundësi të dëgjohet nga stafi i klientit ose të tretët.
5. Politikat e sigurisë së firmës në lidhje me kompjuterat, dosjet, ndërtesat, aktivet dhe regjistrimet duhet të vëzhgohen gjatë gjithë kohës.
6. Nuk duhet të përdorni informacionin e marrë të klientit për përfitimet tuaja personale ose të dikujt tjetër.
7. Ju duhet të keni dijeni për pretendimet ligjore në lidhje me marrëveshjet e brendshme.
8. Ju duhet të informoni partnerin menjëherë kur ju keni dijeni për një konflikt interesi midis jush dhe ndonjë klienti ose midis klientëve.

DEKLARATË

- Jam përgjigjur pyetjeve të mësipërme me vërtetësi dhe besnikëri. Une do të informoj partnerin menjëherë, nëse ndonjë nga rrethanat e mësipërme ndryshon.

Emri _____

Firma _____

Datë _____

Rishikuar nga _____

Datë _____

Aneks 6 – Permbledhja e anomalive

Grupi/Llogaria	Veprimet korrigjuese				Rregulluar Ose Jo
	Aktivet	Detyrimet	Kapitali	Të ardhura/ Shpenzime	
1. Gabimet/anomalite e njohura					
Nëntotali					
2. Gabimet/ anomalite e mundshme					
Nëntotali					
3. Gabimet që vijnë nga periudhat e kaluara					
Totali (1+2+3)					

Materialiteti :

KONKLUZION _____
 _____
 _____

Aneks 7 - Buxheti i orëve të punës

Klienti _____ Pregatitur nga _____ Datë _____

Viti _____ Rishikuar nga _____ Datë _____

	Buxheti			Aktual		
	Nr. orëve	Tarifa	Totali	Nr. orëve	Tarifa	Totali
EKR 1						
EKR 2						
Udheheqes grupi 1						
Stazhieri 1						
Stazhieri 2						
Stazhieri 3						

Tarifa e Auditimit:

Buxheti duhet te detajohet me tej sipas aktiviteteve te auditimit dhe perfshirjes se personelit.

Aneks 8 – Model Leter konfirmimi per konsulentin ligjor

Data:

Drejtuar:

Në vëmendje të: Z. ....

Në përputhje me përgatitjen e pasqyrave tona financiare për vitin ushtrimor që mbyllet në 31 Dhjetor 2013, audituesi ynë kërkon që ju t'i vini në dispozicion (jepni) atij një përmbledhje tëçdo çështjeje gjyqësore që kërcënon kompaninë ose aktualisht ka filluar, në të cilën kompania **ABC shpk** është e përfshirë, duke përfshirë në të edhe çdo çështje që ka dalë në periudhën midis datës së kësaj letrë dhe përgjigjes suaj.

Ju lutem të na vini në dispozicion detajet e nevojshme të secilës çështjeje gjyqësore. Këto detaje do të përfshinin normalisht: përshkrimin e çështjes, emrin e palës së tretë të përfshirë, shumën e pretendimit, statusin aktual të pretendimit etj. Ju lutem përcaktoni për secilën çështje ligjore humbjen e mundshme dhe parashikimin për humbjen e kushtëzuar që kompanisë **ABC shpk** mund t'i ndodhë ose i ka ndodhur pas datës 31 Dhjetor 2013. Në rast se nuk ka çështje ligjore në datën e përgjigjes suaj, ju lutem përgjigjuni që nuk ka. Ju lutem adresoni përgjigjen tuaj te ne dhe dërgoni një kopje të firmosur e vulosur drejtpërsëdrejti te audituesit tanë të pavaruar në adresën e mëposhtme:

Tirane, Shqiperi

Tel:

Cel:

Email: info@auditues.org.al

Përgjigja juaj e menjëherëshme e kësaj kërkesë do të vlerësohej nga ana jonë.

I juaji Sinqerisht

Emër Mbiemër

Administrator i ABC shpk

Aneks 9: Model Leter konfirmimi bankar

Date:

Per:

Adresa:

Të nderuar,

Kërkesë për informacion për qëllim auditimi.

Në lidhje me auditimin e llogarive tona është e nevojshme verifikimi i marrëdhënievetona me bankën tuaj më 31dhjetor 2013.

Për këtë arsye ju kërkojmë të na jepni informacion në lidhje me:

1. Gjëndjet e të gjitha llogarive debitore ose kreditore, duke përfshirë edhe hollësi të interesave të mundshëm të maturuar deri në datën e mësipërme.
2. Hollësi të ndonjë letre me vlerë të depozituar për arsye sigurie me ju dhe të ndonjë garancie të dhënë nga palë të treta.
3. Hollësi mbi huatë që na keni dhënë ose ndonjë angazhim bankar të ngjashëm dhe kolaterale të përkatëse.
4. Hollësi të ndonjë detyrimi të mundshëm si garanci, letër kredi, marrëveshje për shkëmbim monedhe (swap) të skontuara etj.
5. Hollësi të ndonjë angazhimi tjetër me ju, duke përfshirë kontrata forward, future, swaps etj.

Ju lutem që këtë informacion ta jepni për datën **31 dhjetor 2013**.

Në rast se nuk ka asgjë për të raportuar në një ose më shumë nga çështjet e mësipërme, ju lutem përmendni numrin e çështjes dhe "Asnjë".

Ne dëshirojmë gjithashtu t'ju kërkojmë të na jepni emrat e atyre personave, të cilët janë të autorizuar të firmosin çeqet për tërheqje, nënshkruajnë çeqet për depozita dhe zakonisht nënshkruajnë për llogaritë bankare të kompanisë.

Lutemi që të dërgoni përgjigjen e kësaj kërkesë direkt tek konsulentët tanë, ... sh.p.k(do ta vlerësonim shumë nëse ju do të mund të dërgonit me fax një kopje dhe origjinalin ta dërgonit me postë).

... Audit sh.p.k

Adresa:

Tiranë, Shqipëri

Kjo letër nuk ka asnjë qëllim tjetër përveç asaj të konfirmimit të llogarive bankare me qëllim të auditimit vjetor të pasqyrave tona financiare.

E vlerësojmë shumë bashkëpunimin tuaj.

Me respekt,

_____

Aneks 10: Model Leter konfirmimi klient/furnitor

XXX

Në vëmendje të: Drejtorit të kontabilitetit

I/E nderuar Zotëri/Zonjë

Në lidhje me auditimin e pasqyrave tona financiare, po ju kërkojmë të na konfirmoni shumën që Ju na detyroheni prej XXX Lekë deri në datën 31 dhjetor 2013.

Nëse të dhënat tuaja janë në përputhje të plotë me shumat e mësipërme, ju lutemi konfirmojeni në fund të kësaj letre duke e firmosur dhe duke e drejtuar tek audituesit tanë.

Audit sh.p.k,

Adresa:

Fax: +355 4 2241 639

Do të vlerësonim nëse një kopje do të na e dërgonit me fax dhe origjinalin nëpërmjet Postës.

Në rast se të dhënat tuaja nuk janë në përputhje me shumën e lartpërmendur, ju lutemi bëni të mundur që ... Audit sh.p.k të ketë shumën e treguar në të dhënat tuaja bashkë me detajimet në lidhje me diferencat e mundshme, duke përfshirë këtu balancat e cdo llogarie që nuk është përfshirë në shumat e mësipërme.

Kjo letër nuk është një lajmërim për pagese.

Ju faleminderit paraprakisht për bashkëpunimin në lidhje me këtë kërkesë dhe ju kërkojmë ndjesë për çdo shqetësim që mund t'ju ketë shkaktuar.

Me respekt

Z. xxx

Shef i Departamentit të Financës

Ne jemi plotësisht dakord me shumën e lartë përmendur prej XXX Lekë në favorin tuaj më 31 dhjetor 2013.

ose:

Për arsytet e mëposhtme nuk jemi dakord:

Megjithese ky manual sugjerohet te perdoret ne auditimin e pasqyrave financiare te SME-ve, ai nuk zevendeson SNA-te, kerkesat e te cilave jane te detyrueshme.

Per te gjitha aspektet e auditimit qe lidhen me marrjen persiper te misionit, me raportimin, dokumentimin, dhe me ceshtje te tjera, referojuni Manualit te SNA-ve te qartesuara te BSNAS te IFAC-ut te perkthyer ne shqip nga Instituti i Eksperteve Kontabel te Autorizuar te Shqiperise (IEKA).

Grupi i punes mirepret te gjitha vrejttet, opinionet e sugjerimet e EKR-ve, qe do te dalin nga zbatimi i kesaj guide ne praktiken e auditimit te pasqyrave financiare te EVM-ve per ushtrimin e mbyllur me daten 31.12.2013.